

ДОКЛАД

Социално-икономически фактори и натовареност на районните съдилища

Автор:
Д-р Тодор Галев

София
31.01.2015 г.

Съдържание

1. Въведение	3
2. Методология на анализа и използвани източници на данни	4
3. Профили на съдебните окръзи.....	8
3.1. Ограничения на анализа	8
3.2. Избрани ключови фактори за описание и анализ на профилите на съдебните окръзи.....	10
3.3. Достъп до правосъдие	11
3.3.1. Наличие на съдебни институции и тип населено място	11
3.3.2. Покритие и ползване на интернет.....	16
3.3.3. Индекс на социално-икономическо развитие	18
3.3.4. Географски разстояния.....	22
3.4. АПЕЛАТИВЕН РАЙОН БУРГАС	28
3.5. АПЕЛАТИВЕН РАЙОН ВАРНА.....	32
3.6. АПЕЛАТИВЕН РАЙОН ВЕЛИКО ТЪРНОВО	39
3.7. АПЕЛАТИВЕН РАЙОН ПЛОВДИВ.....	45
3.8. АПЕЛАТИВЕН РАЙОН СОФИЯ	52
4. Оценка на ефекта на социално-икономическите фактори върху общия брой дела и действителната натовареност	61
4.1. Влияние на индекса за социално-икономическо развитие върху общия брой дела	63
4.2. Функционална зависимост между брой население, индекс за социално-икономическо развитие и общ брой дела на ниво районен съд.....	64
4.3. Други фактори, обуславящи общия брой дела на ниво районен съд	68
4.4. Фактори, свързани с общия брой дела, при премахване влиянието на фактора Население.....	69
4.5. Моделиране на общия брой граждански и общия брой наказателни дела.....	70
4.6. Функционална зависимост между брой население, индекс за социално-икономическо развитие и действителна натовареност на ниво районен съд	70
5. Основни заключения от анализа на функционалните зависимости между социално-икономически фактори и фактори за натовареността на съдебната система	73
ПРИЛОЖЕНИЕ 1.....	77
ПРИЛОЖЕНИЕ 2. Таблица с използваните в анализа социално-икономически фактори	80

1. Въведение

Планирането и оптимизацията на натовареността на съдебните институции се разглежда предимно от гледна точка на данните от отчетността на самата съдебна система¹ и на статистическите данни за работата на други правоприлагащи органи, като например статистика на регистрираните от полицията престъпления².

Настоящият доклад се основава на изготвения модел за анализ и идентифицираните фактори в рамките на проект „Укрепване на правния и институционалния капацитет на съдебната система в сферата на правосъдието за деца“. Посоченият модел за анализ предлага възможност да се изследват възможните взаимовръзки между социално-икономическото развитие на географските райони, попадащи в юрисдикцията на съответните съдилища и натовареността на тези съдилища с типове и брой дела. Предложението модел комбинира за целите на анализа два типа данни. Първите обхващат външни на съдебната система фактори, които водят до образуване на дела - социално-икономически, демографски и криминогенни, предлагане и използване на интернет, наличие на пътна инфраструктура в съответните райони и т.н. на електронни услуги, използване на интернет и нива на компютърна грамотност сред населението и др. Вторият тип данни обхващат вътрешни на съдебната система фактори и са свързани с натовареността на съдилищата по брой и типове дела. Източници на данни за външните на съдебната система фактори са официални публични регистри, както и изчерпателни изследвания, обхващащи всички населени места в страната (като напр. Преброяване на населението и жилищния фонд, осъществено от Националния статистически институт през 2011 г.) Предимствата при използването на този тип данни, попадащи в категорията „отворени публични данни“ (open public data) са няколко:

- ✓ данните са изчерпателни, а не извадкови, и обхващат всички единици на съответната съвкупност;
- ✓ данните са надеждни, тъй като се събират съгласно определен нормативен акт и представляват официални данни, събирани и обработвани от официални държавни институции (напр. Агенция по вписванията, Национален осигурителен институт, Национална агенция по приходите, Национален статистически институт и т.н.);

---

¹ ВСС предоставя обобщени статистически данни и аналитични доклади за дейността на съдилищата на годишна база.

² Дирекция „Координация и информационно-аналитична дейност“ на МВР изготвя ежегодно Статистически бюлетин съдържащ данни за регистрираните и разкритите престъпления в страната по отношение на престъпления и извършители.

- ✓ данните са актуални, тъй като се обновяват регулярно съгласно изискванията на съответния нормативен акт, което дава възможност описаните анализи да се правят също регулярно, ако това е необходимо;
- ✓ Повечето от данните, събирани и обработвани от различни официални публични регистри Тъй като за целите на повечето анализи подобна прецизност не е необходима и освен това води до прекомерно усложняване на статистическите и математически модели за обработка на данните, обикновено отворените публични данни се ползват агрегирани на ниво населено място или част от него. От друга страна, отворените публични данни позволяват интегрирането и анализирането на взаимно допълващи се данни, събирани от разнообразни източници според конкретните изследователски цели, независимо от ограничения брой стандартизирани статистически данни, предлагани от официалните институции.

Съгласно договора за изпълнение на настоящия анализ, той има три основни цели:

- ✓ Да проучи взаимовръзките между идентифицираните от пилотния анализ фактори на социално-икономическо развитие и съответните категории съдебни дела на различни нива на функционално-териториално деление на съдебната система
- ✓ Да обнови създадените профили на съдебни окръзи с добавяне на фактори, които не са били предмет на анализ и преизчисляване на разработения обобщен индекс на социално-икономическо развитие на ниво районен съд
- ✓ Да изготви подробен доклад, включващ две нива на анализ – на национално ниво, обхващащ всички районни съдилища в страната и на ниво апелативен район за всеки от петте апелативни района.

2. Методология на анализа и използвани източници на данни

В настоящия доклад се използва разработения в рамките на предходен проект модел за анализ, основаващ се на използването на изчерпателни данни за социално-икономическото развитие на ниво населено място.

Анализът на взаимовръзките между факторите за социално-икономическо развитие и натовареност на районните съдилища събира и анализира данни за

актуалното състояние в национален обхват и изчерпателно за всички населени места на територията на страната съгласно Единен класификатор на административно-териториалните и териториалните единици (ЕКАТТЕ), поддържан от Националния статистически институт. Методологията включва изграждане на база данни, основана на ЕКАТТЕ, съдържаща първични индикатори съгласно дадения по-долу **Списък с първични емпирични индикатори и източници на данни**.

Първичните индикатори се основават на публично достъпни данни, налични в официални публични институции на централно и местно равнище или събрани нарочно от изпълнителя чрез оригинални социологически проучвания, които се интегрират в база данни, следвайки методика за оценка и отстраняване на непълноти и грешки в данните.

Използваните за анализа първични индикатори и източници на данни могат да бъдат разделени на две групи – базисни и допълнителни. В първата група попадат данни, които са структурно-определящи за социално-демографското и икономическо развитие на конкретни географски райони, вкл. данни за натовареността на районните съдилища. Втората група обхваща данни, които дават допълнителна информация за конкретни фактори, включени в първата група или данни, които дават възможност за по-задълбочен и широко-обхватен анализ на идентифицираните взаимовръзки между социално-икономическо развитие и натовареност на съдилищата.

Списък с първични емпирични индикатори и източници на данни, използвани в настоящия анализ и групирани според областта на приложение:

- **Съдебна и полицейска статистика:**
  - Съдебна статистика - на ниво районен съд – брой и вид граждански и наказателни дела и натовареност на съдиите (Източник: ВСС)
  - Полицейска статистика - на ниво областна дирекция на МВР – брой и вид регистрирани и разкрити престъпления по място на извършване, избрани социално-демографски характеристики на извършителите. (Източник: МВР)
  - Териториално деление на съдебната система – районен съд, съдебен район, апелативен район
- **Териториално и административно устройство - на ниво населено място**
  - Национален регистър на населените места (Източник: НСИ)

- Селски и планински райони³ (Източник: Министерство на земеделието и храните)
- Население в селски и планински райони (собствени изчисления)
- **Социално развитие - на ниво населено място:**
  - Демографско разпределение на населението по възрастови групи, образование и икономическа активност (Източник: НСИ - Преброяване 2011)
  - Гъстота на населението - хора/км² (Източник: собствени изчисления)
  - Статистика на домакинствата – брой и големина, използване на интернет, компютри и телевизия (Източник: НСИ - Преброяване 2011)
  - Образователни услуги – брой и тип образователни институции (Източник: МОН - Регистър на средните училища и детски градини, Регистър на частните професионални колежи, Списък на средищните училища, Списък на защитените училища, Регистър на акредитираните висши училища)
  - Здравни услуги – брой и тип юридически и физически лица (Източник: Регистър на договорните партньори – НЗОК)
  - Социални услуги – брой читалища и обществени библиотеки (Източник: БУЛСТАТ, Регистър на читалищата – Министерство на културата, списък на обществените библиотеки – собствено изследване)
  - Гражданска активност – брой ЮЛНЦ (Източник: БУЛСТАТ)
- **Икономическо развитие - на ниво населено място:**
  - Икономическа активност – брой бизнес предприятия и ЮЛНЦ, регистрирани в БУЛСТАТ регистър и брой социално-и здравно осигурени лица (Източник: ТР, Регистър на ДДС регистрираните фирми – НАП, Национален регистър БУЛСТАТ, Регистър на осигурителите - НОИ)
  - Предлагане на интернет – брой доставчици, население в населени места с предлагане на широколентов интернет, брой населени места с предлагане на широколентов интернет (Източник: Списък на интернет доставчиците – КРС, Годишно изчерпателно проучване на покритието с широколентов интернет на Фондация „Приложни изследвания и комуникации“)

---

³ Съгласно Наредба № 14 от 1 април 2003 г. на Министъра на земеделието и храните за определяне на населените места в селски и планински райони и Наредба № 24 от 29 юли 2008 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярка "обновяване и развитие на населените места" от програмата за развитие на селските райони за периода 2007 - 2013 г.

- Статистика на домакинствата – брой и големина, използване на интернет, компютри и телевизия (Източник: НСИ, Преброяване 2011)
- Здравни услуги – брой и тип юридически и физически лица (Източник: Регистър на договорните партньори – НЗОК);

3. Профили на съдебните окръзи

Нивото на социално-икономическо развитие на отделните население места и на техните групирания според съществуващото административно-териториално деление на страната е определящо при планиране на структурното и функционално устройство на съдебната система. До момента, ключов фактор за определяне на границите на юрисдикция на районните, окръжни и апелативни съдилища и прокуратури е било именно административно-териториалното деление на страната, но натовареността на съдебните институции се определя в много по-голяма степен от разнородни социално-икономически фактори, чието проявление е различно за различните населени места или групи от тях в резултат на развития, които могат да са повлияни, но не се определят само от административно-териториалното деление. Основните ключови фактори на развитие на населените места са свързани със социално-демографската структура на населението (гъстота на населението, възрастова структура, етническа принадлежност, образование, заетост), икономическа активност (брой, големина и секторна принадлежност на бизнес предприятия, организациите в публичния сектор и други юридически лица), технологична инфраструктура (пътна, комуникационна), предлагане на административни и други публични услуги от публичния и частния сектор (здравеопазване, образование, административни услуги, социални услуги, дейност на правоохранителни органи и т.н.).

3.1. Ограничения на анализа

За целите на настоящия анализ бяха избрани определени социално-икономически фактори, както и техни производни, като едно от условията за подбор беше свързано с наличието на данни за съответните фактори. В добро взаимодействие с Възложителя на настоящия анализ в лицето на Министерство на правосъдието и в сътрудничество с Висшия съдебен съвет бяха получени данни, свързани с икономическото развитие, а именно – данни за брой регистрирани търговци в Търговския регистър и юридически лица с нестопанска цел в регистър БУЛСТАТ на Агенция по вписванията, както и данни за социално и здравно осигурени лица в регистрираните търговци и ЮЛНЦ от регистъра на Националния осигурителен институт. Настоящият анализ допълва използваните при създаването на първоначалния модел списък от фактори с нови, включващи както изцяло нови данни, така и актуализирани данни за конкретни фактори.

Наличието и достъпността на данните определят в голяма степен и ограниченията на настоящия анализ. По отношение на криминогенните фактори, източник на които е т.нар. полицейска статистика, се оказва, че те са налични единствено на ниво областна дирекция и не са достъпни на по-ниско ниво (напр. РПУ) дори за служебно ползване, което не позволява те да се използват при анализ на ниво районен и окръжен съд. Същевременно, статистическите анализи на ниво апелативен съд показаха, че поради високото ниво, на което са агрегирани данните, резултатите не дават статистически значими разлики. Поради тази причина, **резултати от статистическите анализи, включващи идентифицираните и събрани данни с източник МВР⁴ не са използвани в настоящия доклад.**

По отношение идентифицираните фактори, определящи **достъпа до правосъдие** – данни за републиканската и общинска пътна инфраструктура и национална железопътна инфраструктура, данни за наличие на обществени междуселищни пътни превози не бяха събрани и използвани поради комбинация от две причини – от една страна налични се оказаха само данни за железопътната инфраструктура, докато останалите липсваха, от друга страна – използването на този тип данни изисква прилагане на специфични анализи с използване на ГИС-базирана платформа, каквато не е налична към момента в съдебната система.

С оглед преодоляване на посочените ограничения, касаещи достъпа до правосъдие, специално **за целите на настоящия анализ бяха разработени шест композитни индикатора и идентифициран един първичен индикатор**, които позволяват да се анализират някои от съществуващите взаимозависимости и тенденции, определящи достъпа до правосъдие, въпреки че този анализ не може да замени изцяло един изчерпателен анализ, използващ идентифицираните, но без да са достъпни на този етап, данни или използването на ГИС-базирана платформа за анализ. Посочените индикатори са:

- ✓ Дял на населението, живеещо в населени места, в които се намира районен, окръжен или апелативен съд;
- ✓ Дял на населението, живеещо в областен или общински център;
- ✓ Дял на населението в необлагодетелстван планински район съгласно „Наредба за определяне на критериите за необлагодетелстваните райони и териториалния им обхват“⁵, прилагана за целите на всички публично-финансирани програми, вкл. с европейски средства;

---

⁴ Данните, съдържащи се в годишно публикувания Статистически бюлетин на Дирекция „Координация и информационно-аналитична дейност“ на МВР, съдържащ данни за регистрираните и разкритите престъпления в страната по отношение на престъпления и извършители.

⁵ Наредба за определяне на критериите за необлагодетелстваните райони и териториалния им обхват. Приета с ПМС № 30 от 15.02.2008 г., обн., ДВ, бр. 20 от 26.02.2008 г., в сила от 26.02.2008 г.

- ✓ Дял на населението във високопланински район (≥ 700 м надм.в.);
- ✓ Дял на населението, живеещо в населено място с покритие (предлагане) на базисен широколентов интернет (ШЛИ), съгласно унифицираната дефиниция, използвана в Цифрова програма за Европа⁶ (ШЛИ 2+ mbps);
- ✓ Дял на населението живеещо в населено място с покритие (предлагане) на високоскоростен широколентов интернет (ШЛИ 100+ mbps), съгласно същата дефиниция;
- ✓ Дял на населението ползващо интернет по населени места съгласно окончателните резултати от „Преброяване 2011“ на Националния статистически институт;

3.2. Избрани ключови фактори за описание и анализ на профилите на съдебните окръзи

Избраните по-долу ключови фактори, описващи профила на всеки от 27-те съдебни окръга, позволяват агрегиране на всички нива – районен съд, съдебен окръг, апелативен окръг. Избраните фактори могат да бъдат групирани в три типа: първични индикатори, генерирани от изброените в предходната част източници на данни, вторични индикатори, които са налични в готов агрегиран вид съгласно съществуваща класификация и съвкупни или композитни индикатори, които са създадени специално за целите на настоящия анализ чрез комбинация на два или повече индикатора от първия и втория тип.

Тъй като една от основните цели на анализа е да се определят взаимовръзките между социално-икономическото развитие и натовареността на първоинстанционните съдилища, при създаването на профилите на съдебните окръзи бе разработен **обобщен индекс на социално-икономическата интензивност на населените места**. Обобщенията индекс се основава на методика, разработена първоначално през 2010 г. и използвана повторно през 2013 г. за целите на Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията, но модифицирана да отразява специфичните цели на настоящия анализ чрез включване на допълнителни индикатори и промяна на тегловните коефициенти на отделни индикатори. Той включва три групи фактори (първични и вторични индикатори):

- ✓ институционална инфраструктура;
- ✓ социално-икономическо и демографско развитие;
- ✓ технологична инфраструктура и осигуреност на населението;

---

⁶ COM (2010) 245 - Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions “A Digital Agenda for Europe”, Brussels, 19.05.2010, стр. 18 и следващи.

Основната цел на индекса е да сведе разнородните фактори, определящи нивото на социално-икономическо развитие на дадено населено място до една единствена величина. Използването на тази методика позволява да се направи детайлна и точна картина на развитието на населените места и същевременно, позволява сравнителен анализ и ранжиране на населените места въпреки техните разнородни социално-икономически характеристики. Обобщения индекс приема числови стойности от 0 до 10, като за по-лесно разбиране, стойностите са обединени и в пет-степенна скала с наименование на всяка от стойностите, показващо нивото на социално-икономическо развитие (нулево, лошо, добро, много добро и отлично). Определянето на стойност на индекса от 0 до 10 за всяка единица (населено място или група от населени места) се основава на разделяне на първичните стойности на индекса на под-групи чрез използване на средна аритметична стойност в зависимост от минималната и максимална първична стойност, която той приема за съответната група от единици. Изчисляването на индекса по този начин гарантира, че той може да се използва и при обновяване на данните за следващ период като се запази възможността за сравнение както в рамките на един времеви период, така и между различни времеви периода. Тази методика позволява и обобщения индекс на социално-икономическо развитие да се преизчисли не само за стандартните териториално-административни единици (населено място, общини, области, район за планиране NUTS2), но също така и на ниво районен съд, съдебен или апелативен окръг или друга комбинация от населени места.

3.3. Достъп до правосъдие

3.3.1. Наличие на съдебни институции и тип населено място

Делът на населението, живеещо в населени места, в които се намира районен, окръжен или апелативен съд показва каква част от населението в юрисдикцията на съответния районен съд има най-улеснен достъп до правосъдие. Делът на населението в юрисдикцията на съответния районен съд, живеещо в общински или областен център, е допълващ показател, тъй като административните центрове по подразбиране осигуряват по-добри условия за достъп помежду си най-вече по отношение на пътна инфраструктура и публичен транспорт. Тъй като институциите на съда са разположени в рамките на общински или областен център, по-добрата достъпност на тези административни центрове предполага и по-добър достъп до правосъдие. **Разликите между районните съдилища в страната по всеки от тези показатели са изключително големи и показват съществуващите диспропорции, които могат да бъдат обект на последващ**

анализ с цел реформа на териториално-функционалната структура на съдебната система. По отношение на дела на населението, живеещо в населено място, в което се намира и съдебна институция, районните съдилища в Никопол, Момчилград, Разлог, Дулово, Елин Пелин, Бяла, Велики Преслав и Кубрат са с най-ниски стойности (първите три съответно с 15%, 17% и 22% от населението) при средна стойност за всички районни съдилища 51%, докато РС в София, Габрово, Етрополе и Бургас са с най-високи стойности (съответно 93%, 95%, 86% и 85% от населението). Сред районите с най-високи стойности, съответно София и Бургас са водещи по горните два показателя за достъп до правосъдие, тъй като в двата града са разположени съдилища и от трите инстанции, докато в Габрово са две инстанции, а в Етрополе – само една – районен съд.

В юрисдикцията на три от съдилищата с най-ниски дялове на население в населено място със съдебна институция – Разлог, Велики Преслав и Бяла, значима част населението (съответно 55%, 49% и 47%) живее в общински или областен център, което означава, че имат по-добър достъп до правосъдните институции в сравнение със съответните групи от населението в останалите изброени райони. (виж Фигура 1) **Според разгледаните два показателя, РС в Никопол, Момчилград, Дулово, Елин Пелин и Кубрат се характеризират с най-влошен достъп до правосъдие** за по-голямата част от населението, живеещо в тяхната юрисдикция. Ако се разгледат всички РС имащи стойност по-ниска от средната за страната по отношение на дела на населението, живеещо в населено място, в което се намира съдебна институция (т.е. 51%), **РС в Пирдоп, Сливница и Берковица също се характеризират с много висок дял на население (над 70%), живеещо в административен център**, т.е. може да се смята, че степента на достъп до правосъдие за мнозинството от населението в тези райони е сравнима с някои от районите с най-високи стойности по основния показател като Габрово или Етрополе. Останалите РС със стойност по-ниска от средната за страната по отношение на дела на населението, живеещо в населено място със съдебна институция могат да се разглеждат като предлагащи влошени реални или потенциални възможности за достъп до правосъдие на мнозинството от жителите, живеещи в тяхната юрисдикция. (вж. Таблица 1. Районни съдилища с дял на населението в населени места със съдебна институция по нисък от средната стойност за страната)

Над 90% от населението на едно от районните съдилища с най-ниски стойности и по двата разгледани показателя, а именно Момчилград, живее същевременно в необлагодетелстван планински, макар в по-голямата си част да не е високопланински, район. Този резултат показва, че **мнозинството от населението в юрисдикцията на РС Момчилград с висока степен на вероятност има много по-затруднен достъп до правосъдие в сравнение с всички останали районни съдилища**. Същото в значителна степен се отнася и до РС в Гоце Делчев

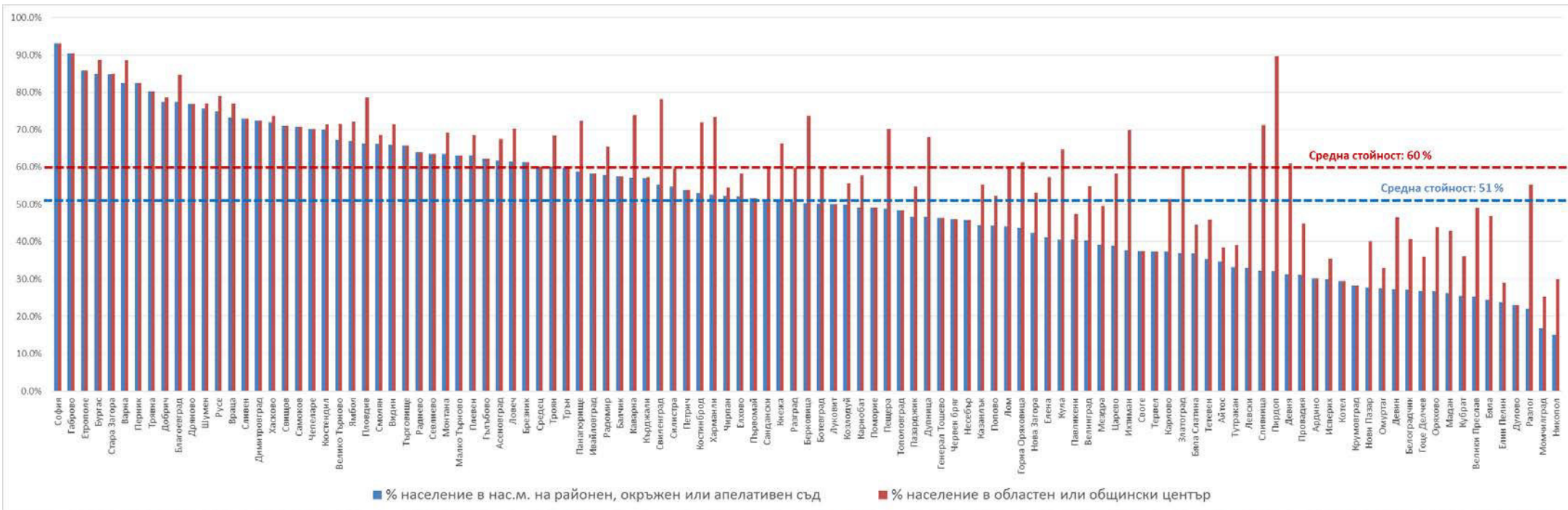
и **Мадан**, които изцяло се намират в необлагодетелстван планински район, но същевременно се характеризират с по-високи дялове на населението, живеещо в общински или областен център и сравнително високо общо ниво на социално-икономическо развитие (вж. анализа по-долу), което дава по-големи потенциални или реални възможности за достъп до правосъдие.

Таблица 1. Районни съдилища с дял на населението в населени места със съдебна институция по нисък от средната стойност за страната

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)
Берковица	50.3%	73.8%	81.9%	
Ботевград	50.1%	59.6%	15.3%	0.3%
Луковит	50.0%	50.0%		
Козлодуй	49.9%	55.6%		
Карнобат	49.2%	57.7%	3.1%	
Поморие	49.1%	49.1%		
Пещера	48.9%	70.2%	81.4%	19.3%
Тополовград	48.5%	48.5%	2.0%	
Пазарджик	46.6%	54.7%	4.8%	
Дупница	46.6%	68.1%	32.4%	11.4%
Генерал Тошево	46.3%	46.3%		
Червен бряг	46.0%	46.0%		
Несебър	45.8%	45.8%		
Казанлък	44.4%	55.3%	15.2%	0.1%
Попово	44.3%	52.3%		
Лом	44.2%	60.3%		
Горна Оряховица	43.7%	61.3%		
Нова Загора	42.3%	53.2%	21.3%	
Елена	41.2%	57.4%	73.6%	0.1%
Кула	40.6%	64.7%		
Павликени	40.5%	47.4%		
Велинград	40.3%	55.0%	99.5%	99.5%
Мездра	39.3%	49.5%	16.3%	0.0%
Царево	38.9%	58.1%	2.3%	
Ихтиман	37.7%	69.8%	84.9%	10.2%
Своге	37.4%	37.4%	93.8%	19.6%
Тервел	37.3%	37.3%		
Карлово	37.3%	51.4%	29.1%	
Златоград	37.0%	60.1%	100.0%	21.6%
Бяла Слатина	36.9%	44.5%		
Тетевен	35.4%	45.8%	84.1%	1.1%
Айтос	34.6%	38.6%	18.6%	

Тутракан	33.1%	39.1%		
Левски	33.1%	61.1%		
Сливница	32.3%	71.3%	10.4%	1.9%
Пирдоп	32.1%	89.7%	100.0%	16.9%
Девня	31.2%	61.0%		
Провадия	31.1%	44.9%		
Ардино	30.3%	30.3%	99.8%	16.9%
Исперих	30.1%	35.5%		
Котел	29.5%	29.5%	70.2%	0.0%
Крумовград	28.3%	28.3%	98.1%	
Нови Пазар	27.7%	40.1%		
Омуртаг	27.5%	33.1%	9.2%	
Девин	27.3%	46.5%	99.8%	98.7%
Белоградчик	27.2%	40.7%	40.4%	
Гоце Делчев	26.8%	36.0%	100.0%	39.8%
Оряхово	26.8%	44.0%		
Мадан	26.2%	42.9%	100.0%	51.1%
Кубрат	25.5%	36.1%		
Велики Преслав	25.4%	49.0%	15.6%	
Бяла	24.4%	47.0%		
Елин Пелин	23.9%	29.0%	15.0%	7.6%
Дулово	23.1%	23.1%		
Разлог	22.0%	55.3%	100.0%	98.8%
Момчилград	16.9%	25.3%	89.5%	3.8%
Никопол	15.1%	30.1%		

Фигура 1

3.3.2. Покритие и ползване на интернет

Извън „физическия“ достъп до правосъдие, част от дейностите на съдебната система позволяват заинтересованите страни да получават информация и/или да си взаимодействат със съответната институция по електронен път. Поради това, степента на покритие с базисен (2+ mbps) и високоскоростен (100+ mbps) широколентов интернет (ШЛИ)⁷, както и ползването на интернет⁸ са сред факторите, определящи степента на достъп по електронен път за съответните групи население. Благодарение на цялостното високо ниво на покритие с ШЛИ за страната (98% от населението за 2013 г.)⁹, което я поставя на едно от първите места по този показател в Европа, включително в селските райони, разликите между юрисдикциите на районите съдилища по този показател не са големи. Сред РС с най-ниски стойности по този показател са Тервел, Никопол, Исперих, Момчилград, Дулово и Девин (съответно със стойности между 39% и 50% от населението намиращо се в покритие с базисен ШЛИ), като сред тях Момчилград, Никопол и Дулово са и с най-ниски стойности по отношение на разгледаните по-горе показатели, определящи „физическия“ достъп до правосъдие. Сред последните Никопол е и с най-нисък дял на населението, ползващо интернет (22%). За цялата страна, РС с най-нисък дял на населението ползващо интернет са Кула, Белоградчик, Котел и Трън (всичките под 20%). Сред РС с най-високи стойности (между 60% и 65%) са София, Варна и Бургас. (виж Таблица 2. Районни съдилища с дял на населението, ползващо интернет, под средната стойност за **страната**) При оценката на ползването на интернет трябва да се вземе предвид, че като цяло България изостава значително в това отношение спрямо останалите държави в Европа и към края на 2013 г. едва 51% от цялото население е ползвало глобалната мрежа срещу 72% средно за ЕС28 по данни на Евростат. Ниските дялове на ползване на интернет се дължат в голяма степен и на липсата или ограниченото наличие на електронни административни

---

⁷ Съгласно приетата в ЕС дефиниция за покритие с широколентов интернет (broadband coverage), това понятие обхваща предлагането на услуга на крайни клиенти на пазара на дребно. Покритието (предлагането) се разглежда на равнище населено място, въпреки съществуващите възможности за предлагане на услуга, която не покрива изцяло населението, живеещо в съответното населено място. Покритието с ШЛИ се разглежда като налично само при услуги, попадащи в обхвата на т.нар. „социално-поносима цена“, поради което в България понятието не обхваща предлагания мобилен и сателитен интернет. Населените места се класифицират в три зони – бяла (без нито един доставчик на ШЛИ), сива (само един доставчик на ШЛИ) и черна (повече от един доставчик на ШЛИ).

⁸ За разлика от „покритието с интернет“, ползването на интернет мери реалното използване на интернет от населението и бизнес предприятията. „Ползване на интернет“ се дефинира като „използване поне веднъж на седмица през последните три месеца“.

⁹ Иновации.бг 2013: Иновационният потенциал на България - възможности и предизвикателства. Фондация „Приложни изследвания и комуникации“, София, 2013, стр. 71

услуги и съдържание, предлагани от централната и местната администрация. Съществуващите анализи показват, че ползването на интернет се „издърпва“ предимно от предлагането на развлекателно съдържание (вкл. в нарушение на авторски права) и търговски услуги.¹⁰ Тези специфики на развитието на интернет пазара в България пораждат два важни аспекта по отношение на наличния и потенциален електронен достъп до услугите и съдържанието, предлагани от съдебните институции. На първо място, високите нива на покритие с базов и високоскоростен ШЛИ в съчетание с ниските цени на услугите, създават изключително благоприятна ситуация, от която могат да се възползват почти всички граждани на страната¹¹. На второ място, предлагането на услуги и съдържание от съдебните институции, като част от цялостната стратегия за развитие на електронното управление в България, е важен фактор за стимулиране използването на интернет и оползотворяване на възможностите, предлагани от съществуващите нива на покритие с ШЛИ. Тъй като достъпът по електронен път е важен от гледна точка на бъдещото развитие на съдебната система в посока на все по-нарастващо приложение на ИКТ, разгледаните тук два показателя биха могли да предоставят важна информация при планираните реформи в тази насока.

Таблица 2. Районни съдилища с дял на населението, ползващо интернет, под средната стойност за страната

районен съд	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Ихтиман	99.2%		39.9%
Исперих	41.1%	30.1%	38.5%
Харманли	73.3%	73.1%	37.6%
Девин	49.9%	9.4%	37.3%
Първомай	74.2%	12.4%	37.1%
Златоград	72.8%		37.0%
Мездра	81.3%	49.5%	37.0%
Попово	70.5%		36.1%
Тутракан	93.4%	38.4%	36.0%
Велинград	85.2%	40.3%	35.5%
Червен бряг	100.0%		35.1%
Павликени	79.0%	74.0%	34.4%
Бяла	94.4%	36.7%	33.4%
Оряхово	86.7%	26.8%	33.3%
Генерал Тошево	62.7%	53.0%	32.9%

¹⁰ Пак там, стр. 70-73

¹¹ Почти цялото (98%) население живее в покритие с базисен ШЛИ. Пак там, стр. 71

Ивайловград	69.4%	58.2%	32.8%
Радомир	67.4%		32.4%
Айтос	86.2%	18.5%	32.4%
Карнобат	84.8%	12.7%	32.3%
Берковица	90.0%	83.1%	32.3%
Кнежа	96.0%		32.2%
Чирпан	77.7%	70.2%	31.9%
Елена	79.8%	77.9%	31.9%
Средец	89.5%	68.5%	31.8%
Елхово	100.0%	60.3%	31.4%
Нови Пазар	67.2%		31.2%
Бяла Слатина	86.5%		31.0%
Нова Загора	100.0%	66.5%	30.9%
Девня	74.0%	31.2%	30.7%
Момчилград	41.6%	0.2%	30.4%
Тетевен	76.7%	45.8%	30.0%
Луковит	96.1%		29.3%
Тополовград	90.4%	13.3%	28.6%
Лом	85.7%	82.8%	28.3%
Провадия	96.3%		27.8%
Брезник	74.0%	12.3%	27.8%
Велики Преслав	72.4%	6.5%	27.6%
Крумовград	52.2%		26.4%
Тервел	39.1%	37.3%	24.1%
Никопол	40.2%	15.1%	22.4%
Омуртаг	69.1%	47.8%	21.6%
Малко Търново	63.1%	63.1%	21.5%
Ардино	100.0%		21.0%
Трън	62.8%		19.9%
Котел	100.0%	70.8%	19.5%
Белоградчик	68.0%	1.5%	18.4%
Кула	64.7%		18.2%

3.3.3. Индекс на социално-икономическо развитие

Ключов показател за общото ниво на достъп, както и за нивото на социално-икономическо развитие на населените места, попадащи в юрисдикцията на даден районен съд е изчисленият **обобщен индекс на социално-икономическо развитие**. Хипотезата на която стъпва анализа е, че колкото по-високо е нивото на това развитие (съответно по-висока е стойността на индекса), толкова по-голяма част от населението разполага с по-големи потенциални или реални възможности за достъп до правосъдие. Съответно **районните съдилища с най-**

ниски стойности на изчисления индекс насочват към онези райони, в които населението има по-малки потенциални и реални възможности, като същевременно трябва да се има предвид и факта, че евентуална промяна в функционално-териториалната структура на съдебната система би могла да има и потенциално значим отрицателен или положителен ефект върху социално-икономическото развитие на тези райони. Четири от районите съдилища – Кула, Никопол, Трън и Белоградчик попадат в групата с „лошо“ ниво на социално-икономическо развитие, като РС Кула има най-ниска стойност, а с най-високи стойности („отлично“) са съответно София, Бургас, Варна и Несебър. София и Варна са и единствените райони, в които гъстотата на населението расте за последните 5 години (2009-2013 г.) съответно с 4,5% и 3,0%, докато в районите, попадащи в юрисдикцията на останалите районни съдилища, гъстотата на населението намалява средно с 9% за същия период. (виж Таблица 3. *Индекс на социално-икономическо развитие*) Резултатите от статистическите анализи за определяне на взаимовръзките между факторите на социално-икономическо развитие и броя и типа дела в районните съдилища показват, че именно общия брой население и площта на географския район, имат най-висока обяснителна сила когато анализът се осъществява в рамките на съществуващото разделение на съдебната география. (виж Глава „Оценка на ефекта на социално-икономическите фактори върху общия брой дела и действителната натовареност“ в анализа по-долу) Това означава, че общия брой население и гъстотата на населението, са ключови показатели за планиране на бъдещи реформи на структурата на съдебната система. С други думи, при планирането на реформите, тенденциите в промяната на общия брой и гъстотата на населението могат да се ползват като ключов фактор за прогнозиране на бъдещата натовареност на съдебните институции.

Таблица 3. Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	гъстота на населението 2013 г. (д/км ²)	гъстота на населението 2009 г. (д/км ²)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.	Население (към 31.12.2013 г.)	индекс на социално-икономическо развитие	
					10-степенна скала	5-степенна скала
София	971	927	4.5%	1309634	10	отлично
Несебър	58	60	-3.4%	24481	10	отлично
Варна	231	224	3.0%	407182	9	отлично
Бургас	168	168	0.0%	234615	9	отлично
Русе	116	125	-7.8%	196672	8	много добро
Благоевград	77	78	-1.3%	90875	8	много добро
Стара Загора	120	125	-4.2%	162393	8	много добро
Пловдив	160	164	-2.5%	511313	8	много добро

Костинброд	36	36	0.0%	22476	7	много добро
Велико Търново	76	77	-1.3%	102002	7	много добро
Габрово	113	121	-7.1%	62945	7	много добро
Перник	197	201	-2.0%	93890	7	много добро
Добрич	63	67	-6.3%	114507	7	много добро
Шумен	92	100	-8.7%	105475	7	много добро
Разград	62	69	-11.3%	64343	7	много добро
Плевен	81	89	-9.9%	163613	7	много добро
Петрич	82	86	-4.9%	53008	7	много добро
Хасково	84	89	-6.0%	103837	7	много добро
Враца	76	83	-9.2%	78873	7	много добро
Смолян	38	41	-7.9%	44401	7	много добро
Царево	18	19	-5.6%	15483	7	много добро
Поморие	67	67	0.0%	27611	7	много добро
Сливница	35	35	0.0%	22869	6	много добро
Козлодуй	54	58	-7.4%	25384	6	много добро
Асеновград	70	73	-4.3%	81067	6	много добро
Елин Пелин	39	41	-5.1%	28578	6	много добро
Троян	30	33	-10.0%	34166	6	много добро
Трявна	44	49	-11.4%	11278	6	много добро
Етрополе	31	34	-9.7%	11679	6	много добро
Свиленград	31	33	-6.5%	32653	6	много добро
Севлиево	37	42	-13.5%	34698	6	много добро
Чепеларе	19	21	-10.5%	7325	6	много добро
Карлово	55	59	-7.3%	60709	6	много добро
Димитровград	91	100	-9.9%	51531	6	много добро
Пирдоп	27	29	-7.4%	22633	6	много добро
Горна Оряховица	70	77	-10.0%	70280	6	много добро
Панагюрище	35	38	-8.6%	29021	6	много добро
Раднево	36	40	-11.1%	19492	6	много добро
Ботевград	48	51	-6.3%	40097	6	много добро
Дулово	50	51	-2.0%	28077	6	много добро
Казанлък	54	59	-9.3%	104418	6	много добро
Балчик	38	42	-10.5%	20112	6	много добро
Своге	24	26	-8.3%	21252	6	много добро
Каварна	24	26	-8.3%	19826	6	много добро
Гоце Делчев	51	53	-3.9%	70331	6	много добро
Сливен	90	94	-4.4%	123122	6	много добро
Силистра	46	51	-10.9%	62628	6	много добро
Ямбол	54	59	-9.3%	107715	6	много добро
Самоков	31	32	-3.2%	36963	6	много добро
Кърджали	85	87	-2.4%	76634	6	много добро
Ловеч	35	40	-14.3%	57291	6	много добро
Разлог	34	35	-2.9%	53333	6	много добро

Монтана	42	46	-9.5%	66595	6	много добро
Пазарджик	98	106	-8.2%	151484	6	много добро
Сандански	30	31	-3.3%	50563	6	много добро
Мадан	61	64	-4.9%	21585	6	много добро
Дупница	50	56	-12.0%	69269	6	много добро
Видин	68	75	-10.3%	69712	6	много добро
Пещера	32	37	-15.6%	33673	6	много добро
Дряново	34	39	-14.7%	9350	6	много добро
Кюстендил	36	40	-11.1%	61032	6	много добро
Търговище	67	72	-7.5%	56083	6	много добро
Свищов	65	80	-23.1%	40602	5	добро
Левски	41	46	-12.2%	28811	5	добро
Кубрат	39	44	-12.8%	27695	5	добро
Гълъбово	37	41	-10.8%	12837	5	добро
Ихтиман	38	40	-5.3%	34330	5	добро
Исперих	44	47	-6.8%	28556	5	добро
Харманли	29	32	-10.3%	34329	5	добро
Девин	24	26	-8.3%	24421	5	добро
Първомай	48	53	-10.4%	25108	5	добро
Златоград	68	72	-5.9%	18486	5	добро
Мездра	32	37	-15.6%	26516	5	добро
Попово	34	39	-14.7%	34119	5	добро
Тутракан	27	32	-18.5%	25333	5	добро
Велинград	53	54	-1.9%	55109	5	добро
Червен бряг	55	63	-14.5%	26708	5	добро
Павликени	32	38	-18.8%	25244	5	добро
Бяла	27	32	-18.5%	33112	5	добро
Оряхово	34	37	-8.8%	17966	5	добро
Генерал Тошево	15	17	-13.3%	14389	5	добро
Ивайловград	8	8	0.0%	6131	5	добро
Радомир	26	30	-15.4%	24149	5	добро
Айтос	52	54	-3.8%	57090	5	добро
Карнобат	22	24	-9.1%	36639	5	добро
Берковица	37	40	-8.1%	25722	5	добро
Чирпан	30	34	-13.3%	28964	5	добро
Елена	14	17	-21.4%	12998	5	добро
Средец	13	14	-7.7%	14867	5	добро
Елхово	14	15	-7.1%	19461	5	добро
Нови Пазар	37	40	-8.1%	42888	5	добро
Нова Загора	39	43	-10.3%	51800	5	добро
Девня	32	34	-6.3%	25749	5	добро
Тетевен	30	32	-6.7%	26677	5	добро
Луковит	38	43	-13.2%	17446	5	добро
Кнежа	35	40	-14.3%	19812	4	добро

Бяла Слатина	38	44	-15.8%	29111	4	добро
Момчилград	40	41	-2.5%	45416	4	добро
Тополовград	15	17	-13.3%	10831	4	добро
Лом	36	40	-11.1%	49279	4	добро
Провадия	33	34	-3.0%	41145	4	добро
Брезник	16	19	-18.8%	6581	4	добро
Велики Преслав	27	30	-11.1%	29698	4	добро
Крумовград	20	21	-5.0%	17269	4	добро
Тервел	27	30	-11.1%	15846	4	добро
Омуртаг	31	35	-12.9%	27517	3	добро
Малко Търново	5	5	0.0%	3699	3	добро
Ардино	33	36	-9.1%	11286	3	добро
Котел	22	24	-9.1%	19003	3	добро
Никопол	23	28	-21.7%	20419	2	лошо
Трън	7	9	-28.6%	4076	2	лошо
Белоградчик	13	16	-23.1%	18381	2	лошо
Кула	11	14	-27.3%	7374	1	лошо

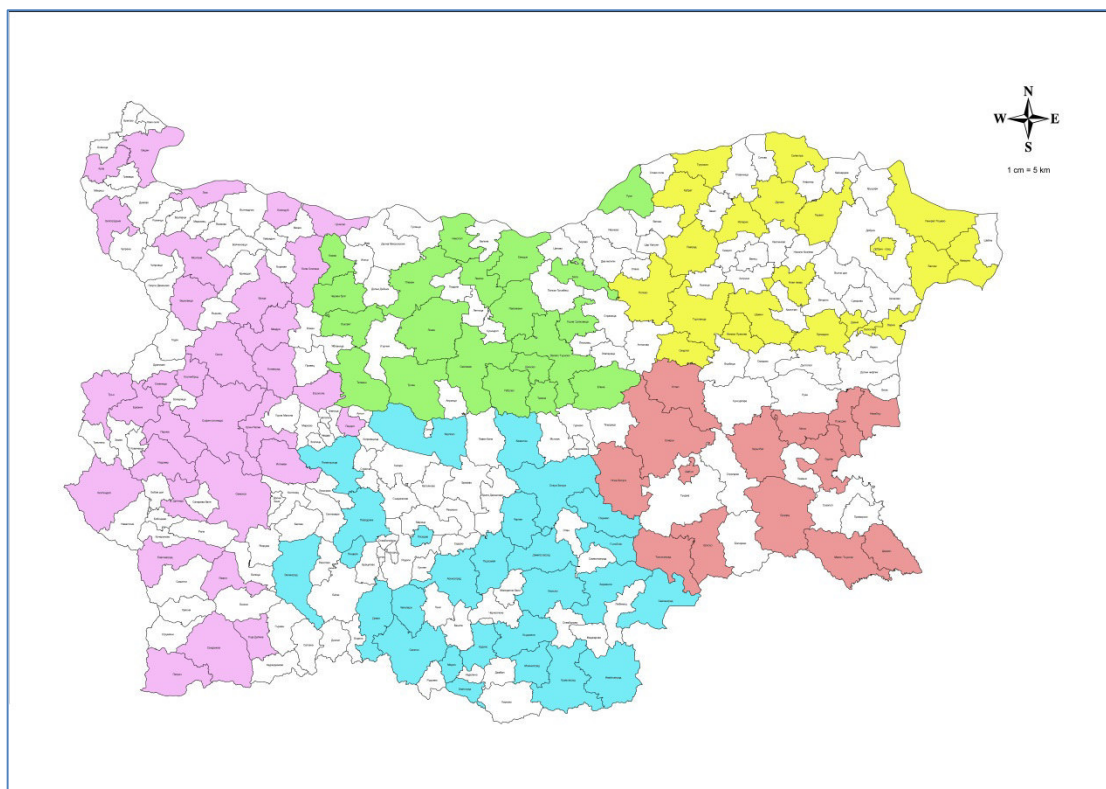
3.3.4. Географски разстояния

Оптимизирането на правосъдната система от гледна точка на нейното структурно и функционално разделение може да бъде анализирано на всяко едно от инстанционните нива - по отношение на съставлящите го административно-териториалните единици в обхвата съответно на районен съд, окръжен съд и апелативен съд. Принадлежността на една такава единица към съответното инстанционно ниво може да бъде оптимизирана чрез анализ на комбинация от социално-икономически и географски фактори, описващи тази единица (или група от такива единици), като анализът ще има различен резултат в зависимост от неговия фокус – дали се вземат предвид съществуващите граници на райониране на дадено инстанционно ниво в правосъдната система или анализът се прави независимо от тези граници. Например, възможно е анализът за оптимизиране на районирането на съдебната система да се прави на ниво районен съд, като единицата на анализ е съответния географски район, попадащ под юрисдикцията на районния съд. При различен фокус на анализа, общината или дори отделното населено място могат да се разглеждат като единица на анализ и тогава оптимизацията може да бъде както в рамките на съществуващите районни съдилища, така и по отношение на причисляване на съответната единица към друг, граничещ, районен съд. Използването на община или населено място като единица за анализ с оглед на прерайониране на съществуващите граници на съдебната система, налага използването на

специализирани софтуерни приложения (т.нар. географско информационни системи /ГИС/) поради сложността на оптимизационните алгоритми и необходимостта анализа да вземе предвид териториалното разположение (съседство) на съответните единици на анализ.

Поради липсата на подобна информационна система, настоящия доклад разглежда само един базов показател за географско разстояние¹², базиращ се на съществуващите към момента граници на съдебните райони. За целите на анализа, разстоянието между населените места - седалище на районен съд, е преобразувано от абсолютни стойности, измерени в километри, в относителни стойности, показващи минималното и средното разстояние между този РС и другите РС от същия апелативен район и съседни РС, попадащи в друг апелативен район. (вж. *Фигура 2. Районни съдилища и апелативни райони*)

Фигура 2. Районни съдилища и апелативни райони

В резултат на приложението на този метод, районните съдилища в България се групират в три категории съгласно изчисленото относително разстояние¹³:

¹² Тук и по-долу под „разстояние“ се разбира разстоянието между две населени места, измерено в километри по най-краткия маршрут по републиканската пътна инфраструктура.

¹³ Тук се използва „относително разстояние“, защото те са изчислени между съответните районни съдилища, а не между съответните селища и районния съд. Анализът на разстоянията на ниво селище и/или община обаче изисква използване на ГИС базирани софтуерни приложения и затова не може да се направи в обхвата на настоящата поръчка.

- [мин.] – най-краткото разстояние между съответния РС и съседен РС, изчислено на база разстоянията между този РС и всички останали РС в рамките на апелативния район и съседни РС, попадащи в друг апелативен район;
- [мин.+] – разстоянията, попадащи между „най-кратко“, изчислено по гореописания метод и „средно разстояние“, изчислено на база разстоянията между съответния РС и всички останали РС в рамките на апелативния район и съседни РС, попадащи в друг апелативен район;
- [ср.+] – разстоянията, надвишаващи средното разстояние, изчислено по горния метод;

Този метод позволява да се абстрахираме от разстоянията в абсолютни стойности и да разглеждаме всеки районен съд като задаващ негови собствени съотношения, базирани на реалните разстояния. По този начин, едно и също разстояние би могло да попадне в различна категория от посочените по-горе, в зависимост от реалната география на съдебната система. Този метод позволява донякъде да се преодолее невъзможността за изчисляване на разстоянията между отделните населени места до най-близкия районен съд (независимо от съществуващите граници на съдебните институции), както и да предложи анализ, позволяващ всеки РС да се разгледа спрямо собствената му мяра в рамките както на съответния апелативен район, така и с оглед на съседните РС от други апелативни райони, с цел евентуални бъдещи промени в географията на съдебната система. В допълнение, този метод дава предимство, че в някои случаи, един и същи районен съд попада в първата категория по отношение на няколко съседни районни съдилища и така дава възможност за по-голям избор за евентуално реструктуриране на границите на съдебната система.

Методът се основава на хипотезата, че онези районни съдилища, които попадат в първата категория [мин.], са най-подходящи за евентуални бъдещи промени по отношение на границите и/или функционалната структура на съдебните институции, ако тази промяна е обоснована от анализа на показателите от съдебната и социално-икономическата статистика. Съответно принадлежността на районния съд към по-висока категория - [мин.+] или [ср.+], ще означава повишаване на неблагоприятните ефекти от подобно реструктуриране поради повишаване на шанса за влошен достъп до правосъдие.

С прилагането на този метод, за всеки от апелативните райони се определят двойки от районни съдилища, които попадат в първата категория, като всяка двойка се повтаря и в „обърнат“ ред в някой от другите апелативни райони. По-долу, тези двойки са представени в таблица за всеки апелативен район, като в първата колона са дадени РС от съответния апелативен район.

Апелативен район Бургас

Районен съд	Районен съд	Разстояние (км)	Времетраене ¹⁴ (мин.)
Нова Загора	Раднево	25	33
Котел	Омуртаг	36	36
Средец	Бургас	32	33
Айтос	Карнобат	24	29
Несебър	Поморие	19	22
Бургас	Поморие	22	24
Царево	Малко Търново	56	54
Ямбол	Сливен	29	30
Тополовград	Елхово	26	25

Апелативен район Варна

Районен съд	Районен съд	Разстояние (км)	Времетраене (мин.)
Девня	Провадия	18	22
Варна	Девня	34	25
Попово	Разград	36	45
Тутракан	Кубрат	37	36
Дулово	Исперих	32	31
Кубрат	Исперих	34	34
Разград	Исперих	35	45
Силистра	Дулово	44	36
Генерал Тошево	Добрич	24	28
Тервел	Добрич	43	49
Балчик	Каварна	20	25
Омуртаг	Търговище	24	23
Велики Преслав	Шумен	20	21
Нови Пазар	Шумен	26	24
Търговище	Велики Преслав	23	23

Апелативен район Велико Търново

Районен съд	Районен съд	Разстояние (км)	Времетраене (мин.)
Тетевен	Етрополе	37	51
Кнежа	Бяла Слатина	30	14
Горна Оряховица	Велико Търново	9	11
Левски	Павликени	22	27
Елена	Горна Оряховица	37	43
Бяла	Свищов	47	45
Никопол	Свищов	51	49
Свищов	Левски	45	52

¹⁴ Времетраенето за всеки маршрут е изчислено при използване на автомобилен транспорт съгласно www.bgmaps.com

Луковит	Червен бряг	13	16
Троян	Ловеч	34	34`
Плевен	Ловеч	35	37
Севлиево	Габрово	28	28
Трявна	Дряново	17	23
Габрово	Дряново	21	23
Русе	Кубрат	52	50

Апелативен район Пловдив

Районен съд	Районен съд	Разстояние (км)	Времетраене (мин.)
Асеновград	Пловдив	17	23
Чирпан	Първомай	19	22
Панагюрище	Пазарджик	44	44
Пещера	Пазарджик	24	22
Велинград	Пещера	43	46
Казанлък	Стара Загора	34	30
Карлово	Казанлък	90	46
Гълъбово	Раднево	22	29
Харманли	Гълъбово	28	69
Димитровград	Хасково	17	18
Свиленград	Харманли	35	22
Чепеларе	Смолян	27	32
Златоград	Мадан	25	32
Девин	Чепеларе	44	52
Ардино	Кърджали	31	42
Момчилград	Кърджали	15	15
Крумовград	Момчилград	33	31
Ивайловград	Крумовград	56	53
Стара Загора	Нова Загора	32	37

Апелативен район София

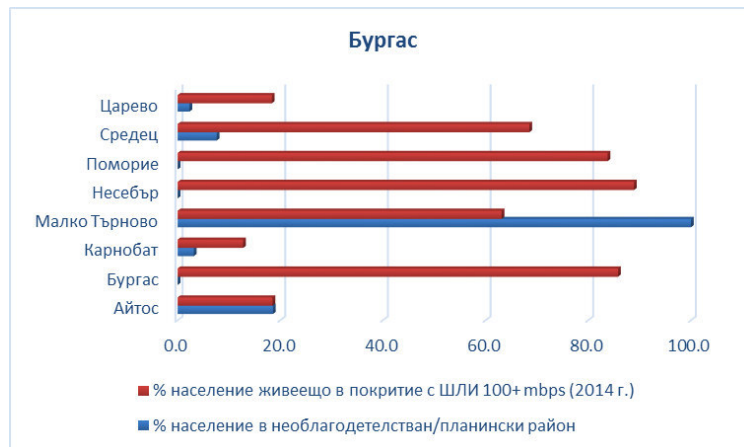
Районен съд	Районен съд	Разстояние (км)	Времетраене (мин.)
Костинброд	София	18	24
Елин Пелин	София	25	32
Своге	София	42	46
Самоков	Ихтиман	37	47
Етрополе	Ботевград	25	27
Сливница	Костинброд	22	23
Кула	Видин	33	34
Белоградчик	Видин	56	52
Берковица	Монтана	25	25
Мездра	Враца	18	20
Лом	Козлодуй	42	41

Козлодуй	Оряхово	32	32
Брезник	Перник	20	20
Радомир	Перник	15	14
Трън	Брезник	26	26
Благоевград	Дупница	34	28
Кюстендил	Дупница	41	43
Разлог	Благоевград	52	51
Петрич	Сандански	29	25
Гоце Делчев	Разлог	56	56
Бяла Слатина	Кнежа	13	14
Оряхово	Кнежа	30	36
Пирдоп	Панагюрище	48	38

3.4. АПЕЛАТИВЕН РАЙОН БУРГАС

СР Бургас

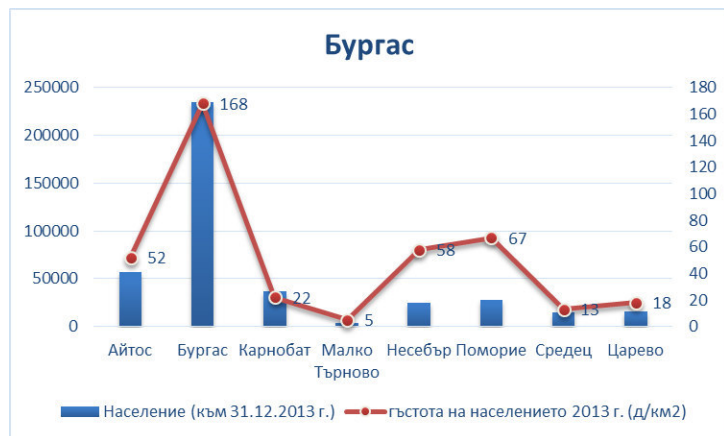
Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Айтос	34.6%	38.6%	18.6%		86.2%	18.5%	32.4%
Бургас	85.0%	88.6%			92.3%	85.8%	60.3%
Карнобат	49.2%	57.7%	3.1%		84.8%	12.7%	32.3%
Малко Търново	63.1%	63.1%	100.0%		63.1%	63.1%	21.5%
Несебър	45.8%	45.8%			98.2%	88.9%	59.2%
Поморие	49.1%	49.1%			94.3%	83.7%	45.6%
Средец	60.1%	60.1%	7.6%		89.5%	68.5%	31.8%
Царево	38.9%	58.1%	2.3%		88.2%	18.3%	46.3%

0 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

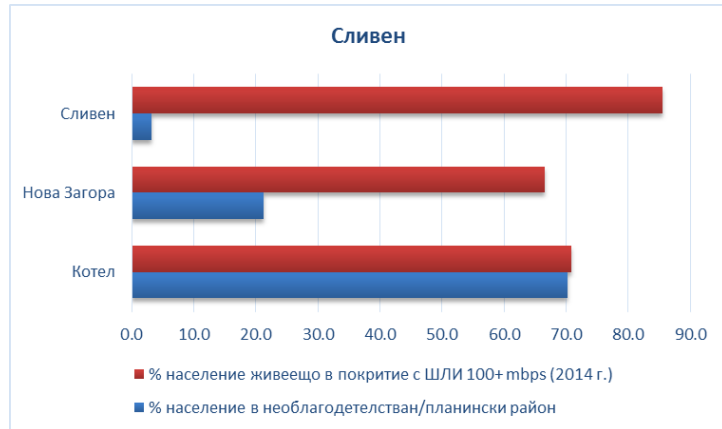
Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км ²)	гъстота на населението 2009 г. (д/км ²)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Айтос	добро (5)	52	54	-3.8%
Бургас	отлично (9)	168	168	0.0%
Карнобат	добро (5)	22	24	-9.1%
Малко Търново	добро (3)	5	5	0.0%
Несебър	отлично (10)	58	60	-3.4%
Поморие	много добро (7)	67	67	0.0%
Средец	добро (5)	13	14	-7.7%
Царево	много добро (7)	18	19	-5.6%

СР Сливен

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Котел	29.5%	29.5%	70.2%	0.0%	100.0%	70.8%	19.5%
Нова Загора	42.3%	53.2%	21.3%		100.0%	66.5%	30.9%
Сливен	73.0%	73.0%	3.1%		100.0%	85.5%	43.2%

0 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

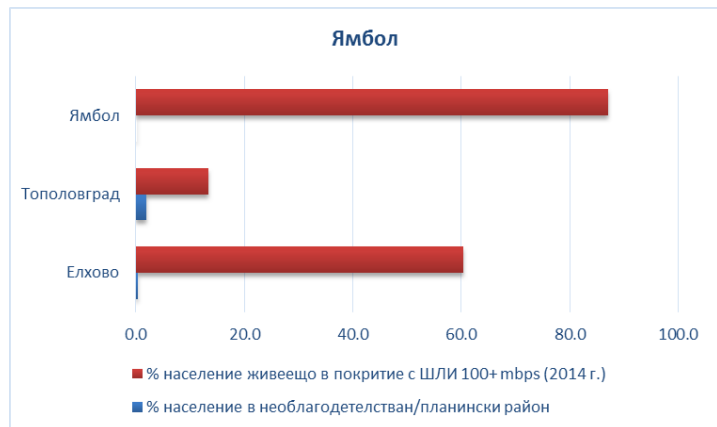

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Котел	добро (3)	22	24	-9.1%
Нова Загора	добро (5)	39	43	-10.3%
Сливен	много добро (6)	90	94	-4.4%

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

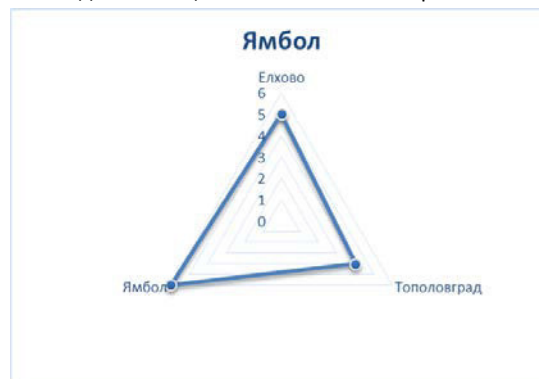
районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Елхово	52.2%	58.2%	0.4%		100.0%	60.3%	31.4%
Тополовград	48.5%	48.5%	2.0%		90.4%	13.3%	28.6%
Ямбол	66.9%	72.1%			100.0%	87.1%	43.0%

8 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

Индекс на социално-икономическо развитие

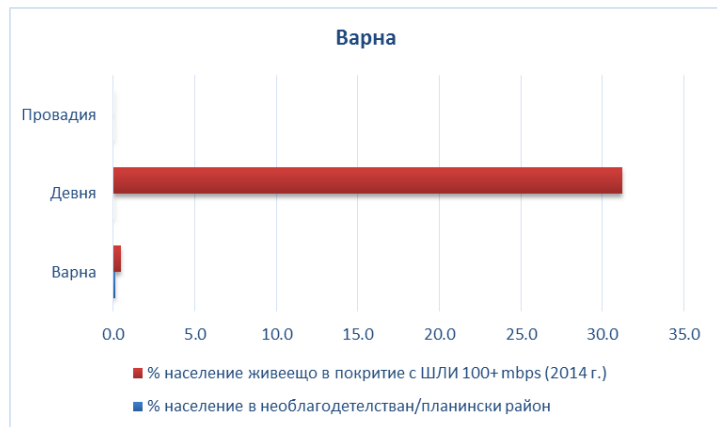
районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Елхово	добро (5)	14	15	-7.1%
Тополовград	добро (4)	15	17	-13.3%
Ямбол	много добро (6)	54	59	-9.3%

3.5. АПЕЛАТИВЕ РАЙОН ВАРНА

CP Варна

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас. м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Варна	82.5%	88.6%	0.2%		97.7%	0.5%	61.4%
Девня	31.2%	61.0%			74.0%	31.2%	30.7%
Провадия	31.1%	44.9%			96.3%		27.8%

53 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

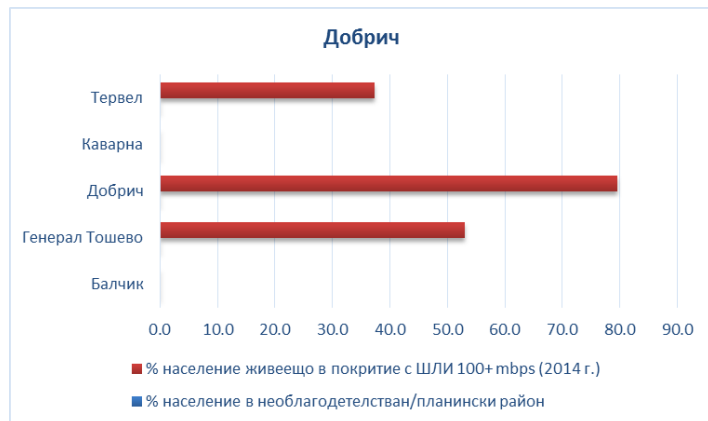
Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Варна	отлично (9)	231	224	3.0%
Девня	добро (5)	32	34	-6.3%
Провадия	добро (4)	33	34	-3.0%

СР Добрич

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Балчик	57.4%	57.4%			87.9%		44.1%
Генерал Тошево	46.3%	46.3%			62.7%	53.0%	32.9%
Добрич	77.5%	78.7%			95.8%	79.5%	51.8%
Каварна	57.1%	73.9%	0.1%		87.9%		43.4%
Тервел	37.3%	37.3%			39.1%	37.3%	24.1%

0 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

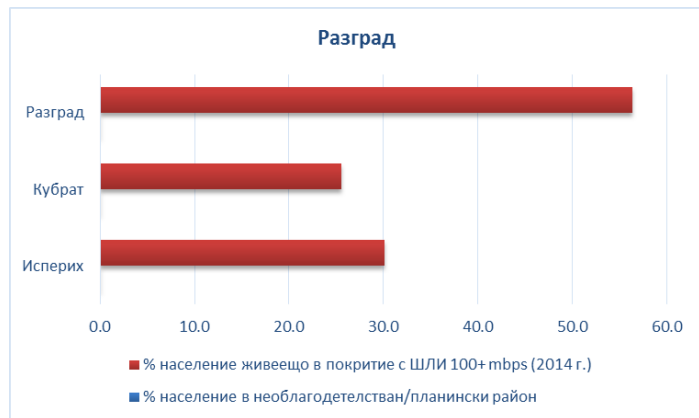

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Балчик	много добро (6)	38	42	-10.5%
Генерал Тошево	добро (5)	15	17	-13.3%
Добрич	много добро (7)	63	67	-6.3%
Каварна	много добро (6)	24	26	-8.3%
Тервел	добро (4)	27	30	-11.1%

СР Разград

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Исперих	30.1%	35.5%			41.1%	30.1%	38.5%
Кубрат	25.5%	36.1%			62.4%	25.5%	42.2%
Разград	50.7%	59.7%			93.6%	56.3%	50.0%

45 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

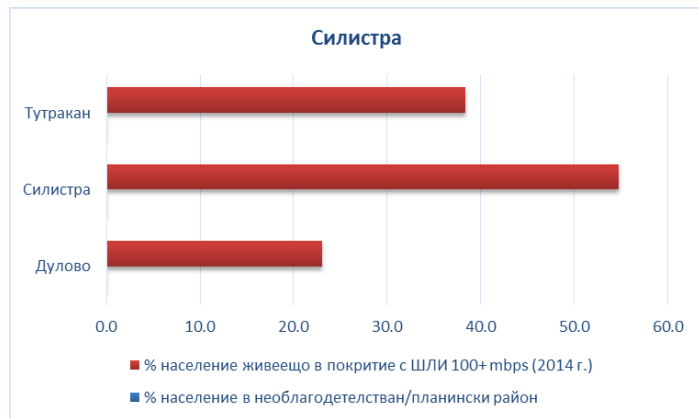
Население и социално-икономическо развитие

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Исперих	добро (5)	44	47	-6.8%
Кубрат	добро (5)	39	44	-12.8%
Разград	много добро (7)	62	69	-11.3%

СР Силистра

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

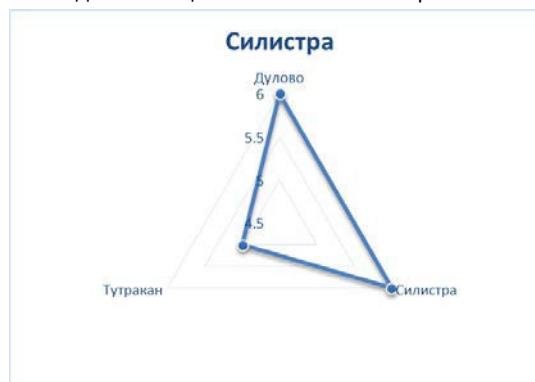
районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Дулово	23.1%	23.1%			48.2%	23.1%	44.2%
Силистра	54.7%	59.5%			87.1%	54.7%	43.1%
Тутракан	33.1%	39.1%			93.4%	38.4%	36.0%

41 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Дулово	много добро (6)	50	51	-2.0%
Силистра	много добро (6)	46	51	-10.9%
Тутракан	добро (5)	27	32	-18.5%

СР Търговище

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

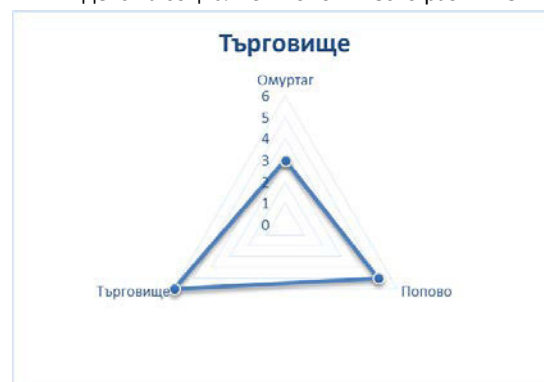
районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Омуртаг	27.5%	33.1%	9.2%		69.1%	47.8%	21.6%
Попово	44.3%	52.3%			70.5%		36.1%
Търговище	65.7%	65.7%			71.4%	1.1%	41.3%

54 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Омуртаг	добро (3)	31	35	-12.9%
Попово	добро (5)	34	39	-14.7%
Търговище	много добро (6)	67	72	-7.5%

СР Шумен

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

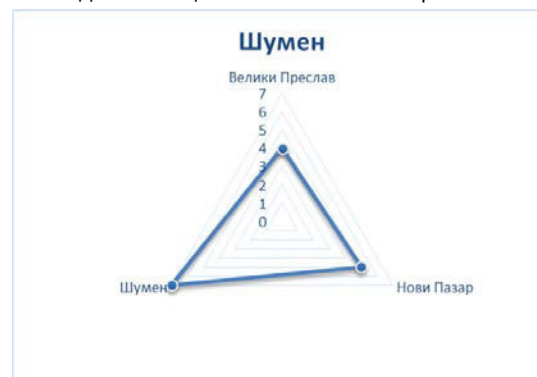
районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Велики Преслав	25.4%	49.0%	15.6%		72.4%	6.5%	27.6%
Нови Пазар	27.7%	40.1%			67.2%		31.2%
Шумен	75.6%	77.0%			89.4%	75.6%	50.2%

56 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км ²)	гъстота на населението 2009 г. (д/км ²)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Велики Преслав	добро (4)	27	30	-11.1%
Нови Пазар	добро (5)	37	40	-8.1%
Шумен	много добро (7)	92	100	-8.7%

3.6. АПЕЛАТИВЕН РАЙОН ВЕЛИКО ТЪРНОВО

СР Велико Търново

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Велико Търново	67.4%	71.5%	0.7%		96.8%	90.5%	52.9%
Горна Оряховица	43.7%	61.3%			89.6%	86.6%	45.7%
Елена	41.2%	57.4%	73.6%	0.1%	79.8%	77.9%	31.9%
Павликени	40.5%	47.4%			79.0%	74.0%	34.4%
Свищов	71.0%	71.0%			95.8%	71.0%	44.2%

5 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

Индекс на социално-икономическо развитие

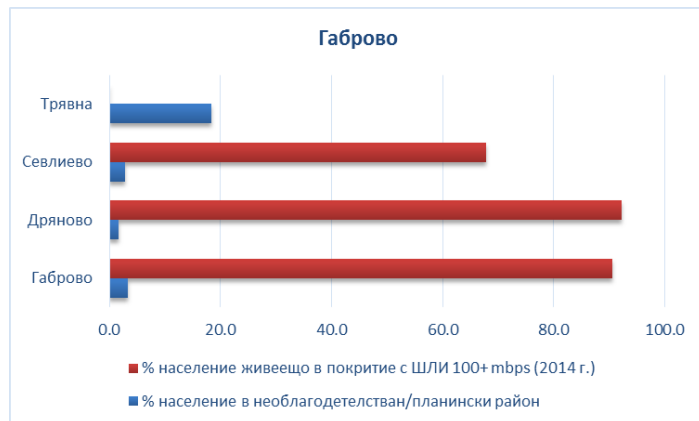

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Велико Търново	много добро (7)	76	77	-1.3%
Горна Оряховица	много добро (6)	70	77	-10.0%
Елена	добро (5)	14	17	-21.4%
Павликени	добро (5)	32	38	-18.8%
Свищов	добро (5)	65	80	-23.1%

СР Габрово

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Габрово	90.5%	90.5%	3.3%	0.0%	98.4%	90.5%	52.5%
Дряново	76.8%	76.8%	1.6%		92.8%	92.3%	41.5%
Севлиево	63.6%	63.6%	2.9%		83.0%	67.7%	46.1%
Трявна	80.3%	80.3%	18.3%	0.0%	95.6%		47.0%

0 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

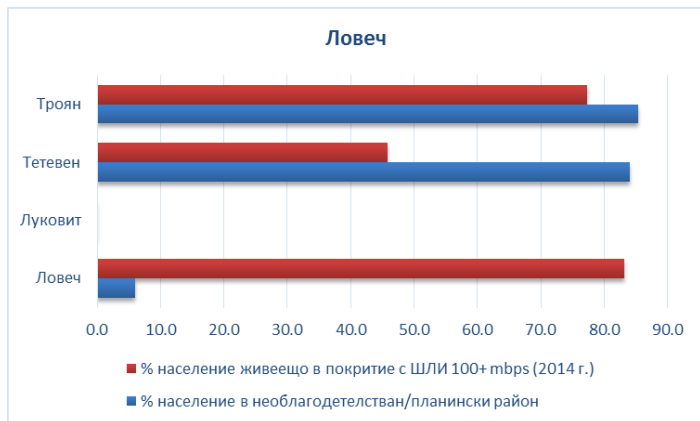

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението (2013 г. / 2009 г.)
Габрово	много добро (7)	113	121	-7.1%
Дряново	много добро (6)	34	39	-14.7%
Севлиево	много добро (6)	37	42	-13.5%
Трявна	много добро (6)	44	49	-11.4%

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Ловеч	61.5%	70.3%	6.0%		95.9%	83.2%	42.7%
Луковит	50.0%	50.0%			96.1%		29.3%
Тетевен	35.4%	45.8%	84.1%	1.1%	76.7%	45.8%	30.0%
Троян	60.0%	68.4%	85.4%	2.0%	94.3%	77.3%	47.9%

41 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

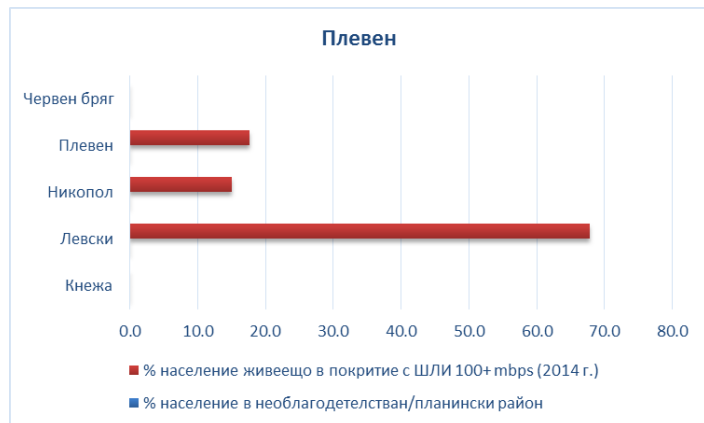
Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Ловеч	много добро (6)	35	40	-14.3%
Луковит	добро (5)	38	43	-13.2%
Тетевен	добро (5)	30	32	-6.7%
Троян	много добро (6)	30	33	-10.0%

СР Плевен

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Кнежа	50.9%	66.3%			96.0%		32.2%
Левски	33.1%	61.1%			78.3%	67.8%	42.8%
Никопол	15.1%	30.1%			40.2%	15.1%	22.4%
Плевен	63.1%	68.6%			86.2%	17.7%	49.7%
Червен бряг	46.0%	46.0%			100.0%		35.1%

17 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

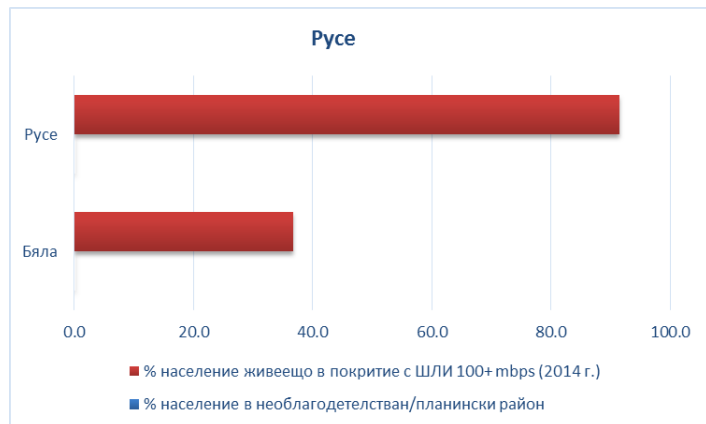

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Кнежа	добро (4)	35	40	-14.3%
Левски	добро (5)	41	46	-12.2%
Никопол	лошо (2)	23	28	-21.7%
Плевен	много добро (7)	81	89	-9.9%
Червен бряг	добро (5)	55	63	-14.5%

CP Русе

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

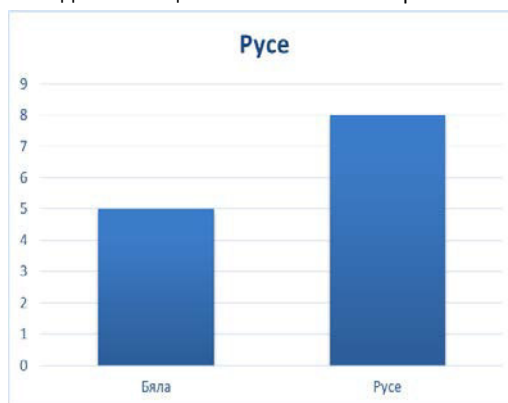
районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Бяла	24.4%	47.0%			94.4%	36.7%	33.4%
Русе	75.0%	79.1%			97.6%	91.5%	57.9%

0 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

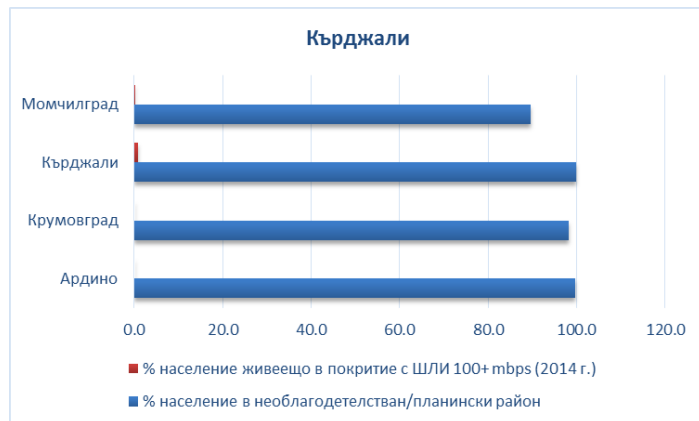
Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Бяла	добро (5)	27	32	-18.5%
Русе	много добро (8)	116	125	-7.8%

3.7. АПЕЛАТИВЕН РАЙОН ПЛОВДИВ

СР Кърджали

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас. м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Ардино	30.3%	30.3%	99.8%	16.9%	100.0%		21.0%
Крумовград	28.3%	28.3%	98.1%		52.2%		26.4%
Кърджали	57.0%	57.4%	99.9%	1.6%	77.0%	0.9%	42.9%
Момчилград	16.9%	25.3%	89.5%	3.8%	41.6%	0.2%	30.4%

64 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

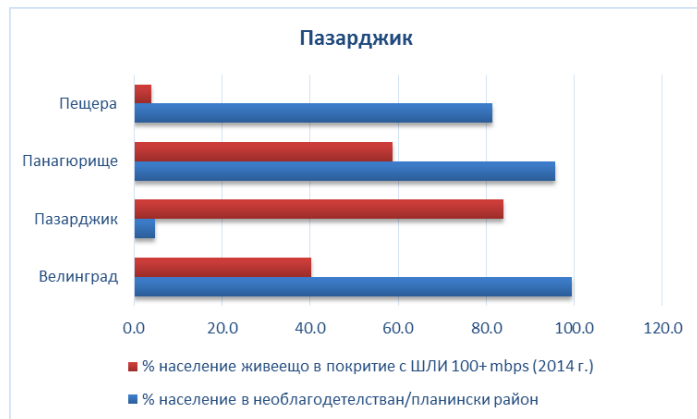

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5-/10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Ардино	добро (3)	33	36	-9.1%
Крумовград	добро (4)	20	21	-5.0%
Кърджали	много добро (6)	85	87	-2.4%
Момчилград	добро (4)	40	41	-2.5%

СР Пазарджик

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Велинград	40.3%	55.0%	99.5%	99.5%	85.2%	40.3%	35.5%
Пазарджик	46.6%	54.7%	4.8%		87.4%	83.9%	42.3%
Панагюрище	58.8%	72.3%	95.7%		77.0%	58.8%	44.9%
Пещера	48.9%	70.2%	81.4%	19.3%	87.9%	3.9%	41.5%

37 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

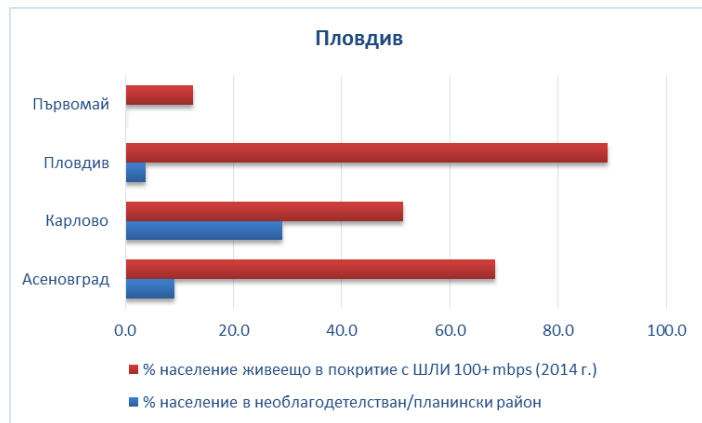
Население и социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Велинград	добро (5)	53	54	-1.9%
Пазарджик	много добро (6)	98	106	-8.2%
Панагюрище	много добро (6)	35	38	-8.6%
Пещера	много добро (6)	32	37	-15.6%

СР Пловдив

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Асеновград	61.8%	67.5%	9.2%	3.8%	86.4%	68.4%	48.6%
Карлово	37.3%	51.4%	29.1%		80.3%	51.4%	45.9%
Пловдив	66.4%	78.6%	3.7%	0.1%	96.7%	89.1%	55.3%
Първомай	51.7%	51.7%			74.2%	12.4%	37.1%

54 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км ²)	гъстота на населението 2009 г. (д/км ²)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Асеновград	много добро (6)	70	73	-4.3%
Карлово	много добро (6)	55	59	-7.3%
Пловдив	много добро (8)	160	164	-2.5%
Първомай	добро (5)	48	53	-10.4%

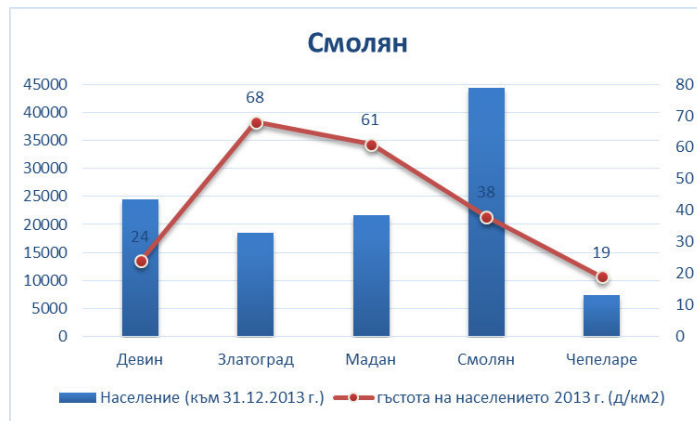
СР Смолян

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Девин	27.3%	46.5%	99.8%	98.7%	49.9%	9.4%	37.3%
Златоград	37.0%	60.1%	100.0%	21.6%	72.8%		37.0%
Мадан	26.2%	42.9%	100.0%	51.1%	83.0%		42.0%
Смолян	66.2%	68.5%	100.0%	99.9%	81.8%		47.0%
Чепеларе	70.1%	70.1%	100.0%	100.0%	73.6%		46.0%

61 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

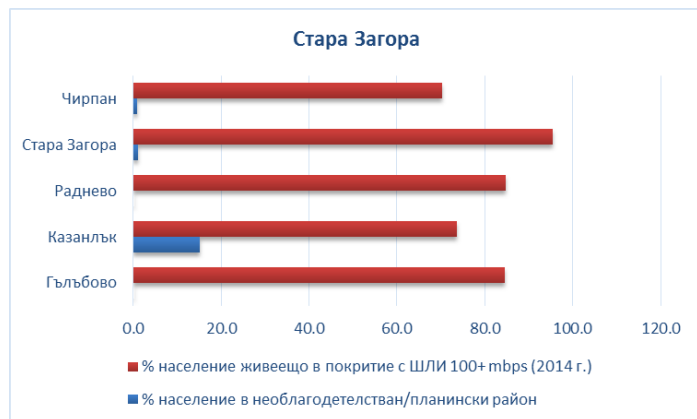
Население и социално-икономическо развитие

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5-/10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Девин	добро (5)	24	26	-8.3%
Златоград	добро (5)	68	72	-5.9%
Мадан	много добро (6)	61	64	-4.9%
Смолян	много добро (7)	38	41	-7.9%
Чепеларе	много добро (6)	19	21	-10.5%

CP Стара Загора

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в неблагоприятен планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Гълъбово	62.2%	62.2%			84.6%	84.6%	40.8%
Казанлък	44.4%	55.3%	15.2%	0.1%	82.9%	73.7%	44.2%
Раднево	63.9%	63.9%			86.1%	84.8%	44.9%
Стара Загора	84.8%	85.0%	1.0%		96.3%	95.4%	56.7%
Чирпан	52.2%	54.5%	1.0%		77.7%	70.2%	31.9%

24 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

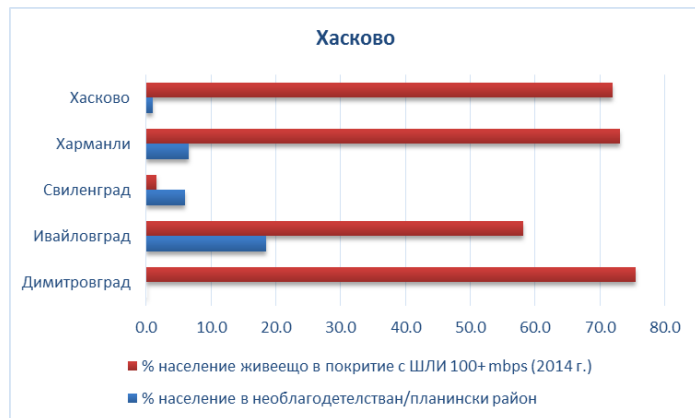
Население и социално-икономическо развитие

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Гълъбово	добро (5)	37	41	-10.8%
Казанлък	много добро (6)	54	59	-9.3%
Раднево	много добро (6)	36	40	-11.1%
Стара Загора	много добро (8)	120	125	-4.2%
Чирпан	добро (5)	30	34	-13.3%

СР Хасково

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в неблагоприятен планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Димитровград	72.4%	72.4%			83.3%	75.5%	45.9%
Ивайловград	58.2%	58.2%	18.6%	0.7%	69.4%	58.2%	32.8%
Свиленград	55.2%	78.2%	6.0%		84.2%	1.6%	46.1%
Харманли	52.6%	73.5%	6.6%		73.3%	73.1%	37.6%
Хасково	72.0%	73.7%	1.1%		78.1%	72.0%	48.5%

77 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

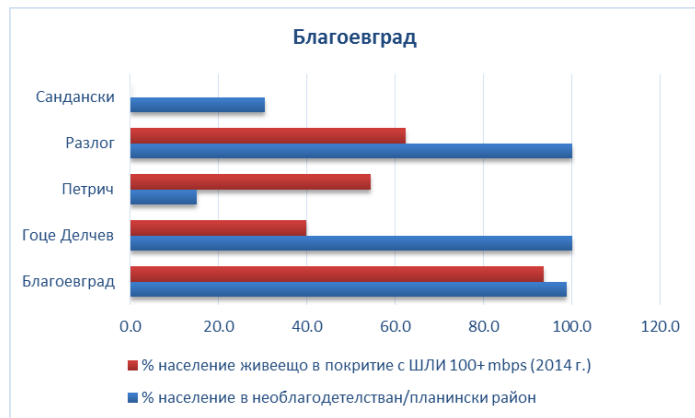
Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Димитровград	много добро (6)	91	100	-9.9%
Ивайловград	добро (5)	8	8	0.0%
Свиленград	много добро (6)	31	33	-6.5%
Харманли	добро (5)	29	32	-10.3%
Хасково	много добро (7)	84	89	-6.0%

3.8. АПЕЛАТИВЕН РАЙОН СОФИЯ

СР Благоевград

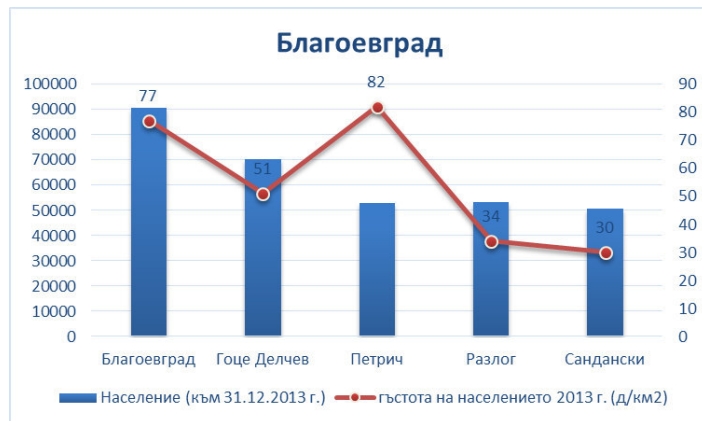

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Благоевград	77.4%	84.7%	98.8%	2.8%	97.9%	93.6%	57.3%
Гоце Делчев	26.8%	36.0%	100.0%	39.8%	67.0%	39.8%	43.3%
Петрич	53.9%	53.9%	15.2%	4.8%	84.7%	54.4%	48.8%
Разлог	22.0%	55.3%	100.0%	98.8%	83.9%	62.4%	42.6%
Сандански	51.0%	59.7%	30.4%	4.0%	84.7%		42.1%

45 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

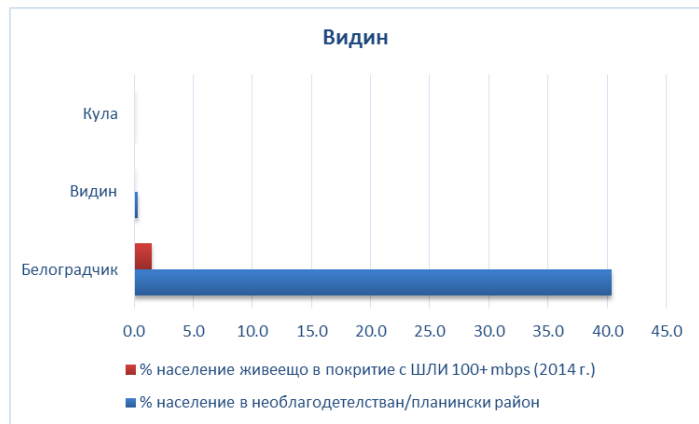

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км ²)	гъстота на населението 2009 г. (д/км ²)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Благоевград	много добро (8)	77	78	-1.3%
Гоце Делчев	много добро (6)	51	53	-3.9%
Петрич	много добро (7)	82	86	-4.9%
Разлог	много добро (6)	34	35	-2.9%
Сандански	много добро (6)	30	31	-3.3%

СР Видин

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

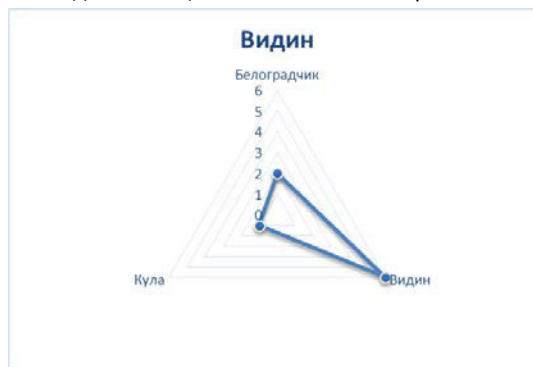
районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Белоградчик	27.2%	40.7%	40.4%		68.0%	1.5%	18.4%
Видин	65.9%	71.3%	0.4%		95.3%		41.8%
Кула	40.6%	64.7%			64.7%		18.2%

18 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

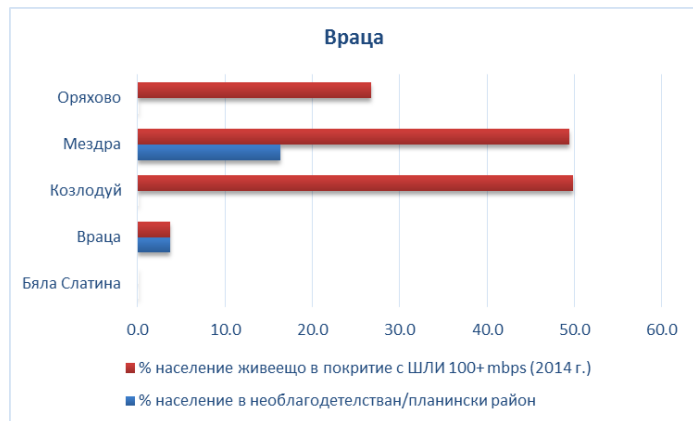
Население и социално-икономическо развитие

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Белоградчик	лошо (2)	13	16	-23.1%
Видин	много добро (6)	68	75	-10.3%
Кула	лошо (1)	11	14	-27.3%

СР Враца

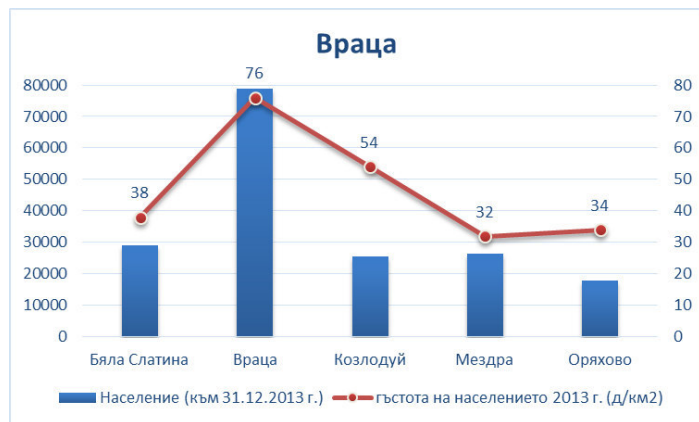

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Бяла Слатина	36.9%	44.5%			86.5%		31.0%
Враца	73.3%	77.0%	3.7%		92.3%	3.8%	47.5%
Козлодуй	49.9%	55.6%			98.8%	49.9%	48.8%
Мездра	39.3%	49.5%	16.3%	0.0%	81.3%	49.5%	37.0%
Оряхово	26.8%	44.0%			86.7%	26.8%	33.3%

40 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

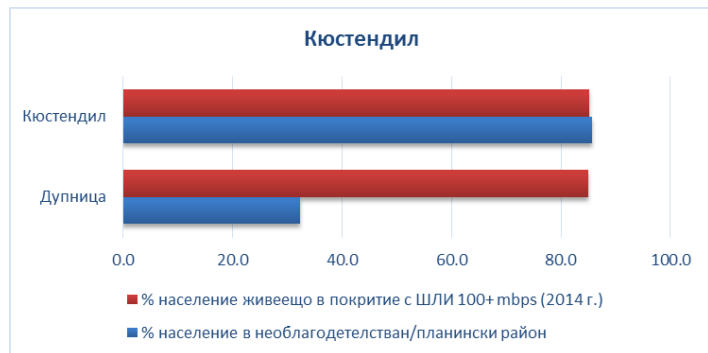
Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Бяла Слатина	добро (4)	38	44	-15.8%
Враца	много добро (7)	76	83	-9.2%
Козлодуй	много добро (6)	54	58	-7.4%
Мездра	добро (5)	32	37	-15.6%
Оряхово	добро (5)	34	37	-8.8%

СР Кюстендил

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Дупница	46.6%	68.1%	32.4%	11.4%	91.0%	84.9%	41.9%
Кюстендил	70.1%	71.4%	85.7%	6.5%	89.5%	85.2%	41.4%

32 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

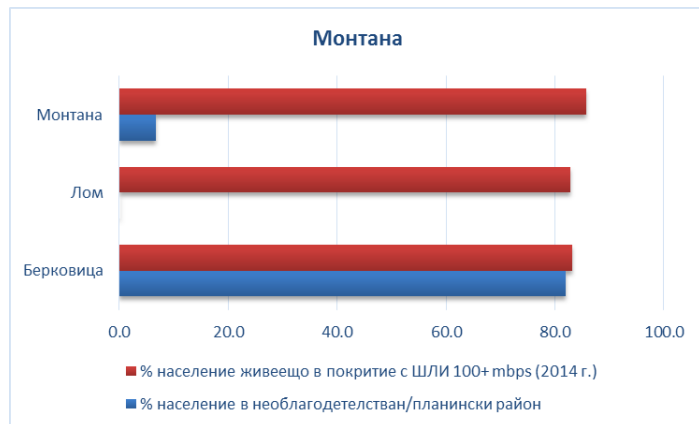
Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- /10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Дупница	много добро (6)	50	56	-12.0%
Кюстендил	много добро (6)	36	40	-11.1%

СР Монтана

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас. м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в неблагоприятен планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Берковица	50.3%	73.8%	81.9%		90.0%	83.1%	32.3%
Лом	44.2%	60.3%			85.7%	82.8%	28.3%
Монтана	63.5%	69.1%	6.7%		90.7%	85.8%	42.6%

0 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

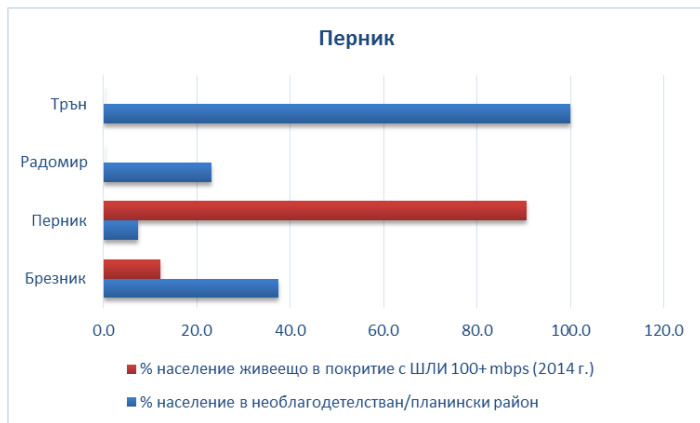
Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Берковица	добро (5)	37	40	-8.1%
Лом	добро (4)	36	40	-11.1%
Монтана	много добро (6)	42	46	-9.5%

СР Перник

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Брезник	61.3%	61.3%	37.5%	37.5%	74.0%	12.3%	27.8%
Перник	82.5%	82.5%	7.5%	7.5%	96.4%	90.7%	52.3%
Радомир	57.8%	65.5%	23.2%	8.5%	67.4%		32.4%
Трън	59.7%	59.7%	100.0%	99.7%	62.8%		19.9%

19 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

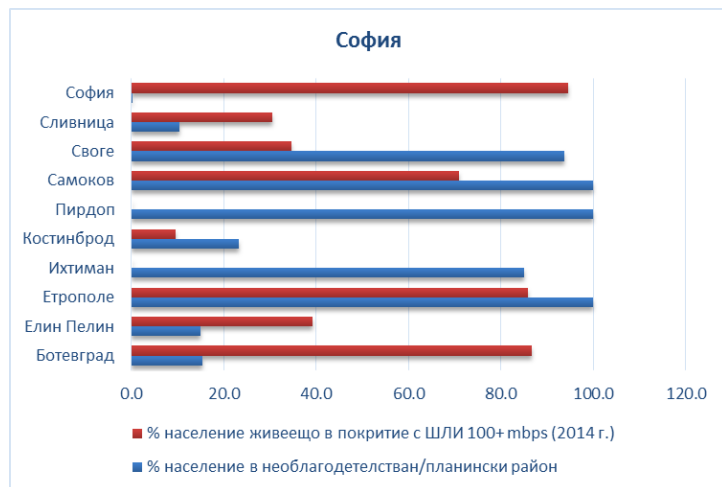

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км2)	гъстота на населението 2009 г. (д/км2)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Брезник	добро (4)	16	19	-18.8%
Перник	много добро (7)	197	201	-2.0%
Радомир	добро (5)	26	30	-15.4%
Трън	лошо (2)	7	9	-28.6%

СР София

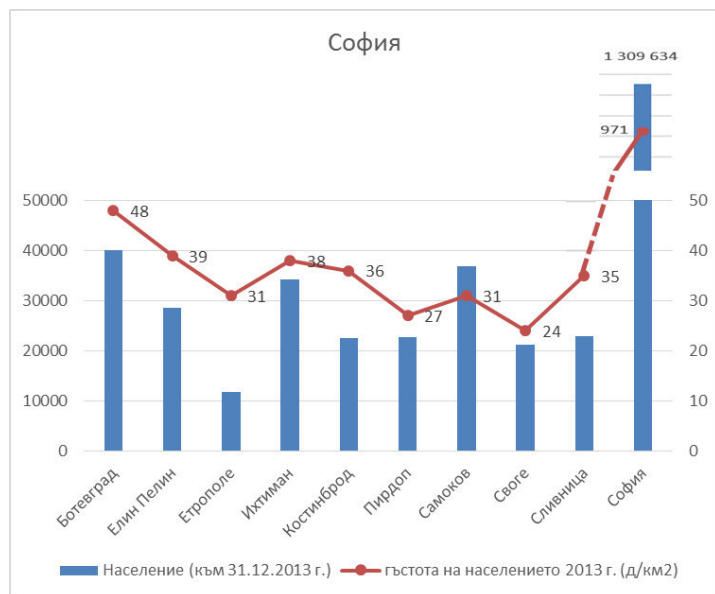

Фактори, влияещи на достъпа до правосъдие

районен съд	% население в нас.м. на районен, окръжен или апелативен съд	% население в областен или общински център	% население в необлагодетелстван планински район	% население във високопланински район (>=700 м надм.в.)	% на население, живеещо в покритие с ШЛИ 2+ mbps	% население живеещо в покритие с ШЛИ 100+ mbps	% население ползващо интернет (НСИ 2011)
Ботевград	50.1%	59.6%	15.3%	0.3%	90.4%	86.8%	44.8%
Елин Пелин	23.9%	29.0%	15.0%	7.6%	86.6%	39.3%	48.4%
Етрополе	85.8%	85.8%	100.0%	2.8%	86.8%	85.8%	46.7%
Ихтиман	37.7%	69.8%	84.9%	10.2%	99.2%		39.9%
Костинброд	52.9%	72.0%	23.2%	23.2%	84.7%	9.5%	54.3%
Пирдоп	32.1%	89.7%	100.0%	16.9%	72.6%		45.8%
Самоков	70.8%	70.8%	100.0%	100.0%	90.7%	70.8%	42.9%
Своге	37.4%	37.4%	93.8%	19.6%	78.4%	34.7%	44.1%
Сливница	32.3%	71.3%	10.4%	1.9%	83.9%	30.5%	49.9%
София	93.2%	93.2%	0.3%		99.7%	94.6%	64.8%

0 (Брой населени места със строяща се публично финансирана високоскоростна интернет инфраструктура 2014 г.)

Население и социално-икономическо развитие

Индекс на социално-икономическо развитие

районен съд	индекс на социално-икономическо развитие (5- / 10-степенна скала)	гъстота на населението 2013 г. (д/км ²)	гъстота на населението 2009 г. (д/км ²)	промяна в гъстотата на населението 2013 г. / 2009 г.
Ботевград	много добро (6)	48	51	-6.3%
Елин Пелин	много добро (6)	39	41	-5.1%
Етрополе	много добро (6)	31	34	-9.7%
Ихтиман	добро (5)	38	40	-5.3%
Костинброд	много добро (7)	36	36	0.0%
Пирдоп	много добро (6)	27	29	-7.4%
Самоков	много добро (6)	31	32	-3.2%
Своге	много добро (6)	24	26	-8.3%
Сливница	много добро (6)	35	35	0.0%
София	отлично (10)	971	927	4.5%

4. Оценка на ефекта на социално-икономическите фактори върху общия брой дела и действителната натовареност

За оценка на свързаността на различни социални и икономически фактори с броя на делата, както и с действителната натовареност, бяха проведени серия от регресионни анализи, при което бяха тествани различни модели.

Анализът беше извършен върху 112 района - район София беше изключен като силно отклоняваща се стойност (outlier).

В анализа участваха 24 социални или икономически фактори (независими променливи, обуславящи промяната на броя дела или действителната натовареност на ниво районен съд). Техният списък, заедно със средни стойности от всички райони, минималните и максималните стойности, е представен на таблицата по-долу:

	Средно от всички райони	Минимална стойност	Максимална стойност
Население (към 31.12.2012)	53390,36	3765	510757
Площ (в дка)	979403,88	254909	3204988
Индекс на социално-икономическо развитие	0,77	0,41	1,23
Гъстота на населението (д/км ²)	49,34	5	231
Брой на фирмите, регистрирани по ДДС	1884,34	43,67	25422,33
Дял на заетите от цялото население (%)	33,01	20,88	44,02
Дял на хората с висше образование от цялото население (%)	12,09	5,15	26,63
Дял от населението с интернет (%)	40	18,16	61,42
Дял на населението, живеещо в населено място на районен, окръжен или апелативен съд (%)	50,63	15,11	90,51
Брой фирми на глава от населението	0,03	0,01	0,08
Лекари специалисти на 1000 души население	0,45	0	1,12
Брой кметства	17,63	0	82
Дял на населението в областен или общински център (%)	59,36	23,07	90,51
Дял на населението в планински район (%)	34,58	0	100
Дял на населението в селски район (%)	84,2	0	100
Дял на населението, живеещо в покритие с ШЛИ (%)	83,01	39,12	100
Дял на населени места с поне един доставчик на ШЛИ (%)	45,01	1,89	100
Болници на 10 000 д. население	0,41	0	1,06

Общопрактикуващи лекари на 1000 д. население	0,73	0,27	1,42
Дял от населението на възраст до 15г. (%)	13,22	8,05	18,11
Дял от населението на възраст 15-30г. (%)	16,75	9,63	29,33
Дял от населението на възраст 30-60г. (%)	41,3	31,49	47,66
Дял от населението на възраст 60+ години (%)	28,73	19,54	50,82
Дял от населението на заети в трудовоактивна възраст (%)	38,15	23,32	50,58

За оценка на връзката на различни социални и икономически фактори с общия брой на делата беше извършен многофакторен линеен регресионен анализ. Анализът недвусмислено показва, **че най-силният фактор, който определя броя на делата, е населението на съответния район.**

Корелацията на населението с общия брой дела е изключително висока - $r = 0,982$, а коригираният коефициент на детерминация (adjusted R square) е равен на 0,963 – това означава, че **факторът Население в линейна регресия обяснява над 96% от дисперсията при броя дела.**

Добавянето на някои от факторите към регресионния модел е проблематично поради наличието на мултиколинеарност между факторите – с други думи фактори като население, площ, брой фирми и др. са взаимно корелирани (силно зависими помежду си) и не могат да се използват съвместно в единен модел. Този проблем се решава частично от използването на относителни дялове – например „Лекари специалисти на 1000 души“ вместо общ брой на лекари специалисти, или „Дял на хората с висше образование“ вместо общ брой на висшистите за района.

Въпреки това високата корелация на Население с ключови фактори като площ остава проблемна за регресионни модели. На долната таблица е представена корелацията между фактора население и другите фактори, включени в анализа.

За целите на регресионния анализ, не се допуска коефициент на Пирсън по-висок от 0,7 между които и да са два фактора, включени в модела.

Корелация на население (към 31.12.2012) с:	Коефициент на Пирсън	Ниво на значимост
Брой на фирмите, регистрирани по ДДС	0,98	$p < 0,001$
Гъстота на населението (д/км ²)	0,80	$p < 0,001$
Площ (в дка)	0,70	$p < 0,001$
Дял на хората с висше образование от цялото население (%)	0,65	$p < 0,001$
Брой кметства	0,56	$p < 0,001$
Индекс на социално-икономическо развитие	0,52	$p < 0,001$
Дял от населението с интернет (%)	0,51	$p < 0,001$

Брой фирми на глава от населението	0,50	p<0,001
Дял от населението на заети в трудовактивна възраст (%)	0,44	p<0,001
Дял на заетите от цялото население (%)	0,43	p<0,001
Дял на населението в областен или общински център (%)	0,39	p<0,001
Дял на населението, живеещо в населено място на районен, окръжен или апелативен съд (%)	0,39	p<0,001
Дял от населението на възраст 60+ години (%)	-0,32	p<0,001
Дял на населението в селски район (%)	-0,29	p<0,01
Дял на населението, живеещо в покритие с ШЛИ (%)	0,29	p<0,01
Дял от населението на възраст 15-30г. (%)	0,29	p<0,01
Дял от населението на възраст 30-60г. (%)	0,28	p<0,01
Дял на населени места с поне един доставчик на ШЛИ (%)	0,21	p<0,05
Дял на населението в планински район (%)	-0,18	
Дял от населението на възраст до 15г. (%)	0,09	
Болници на 10 000 д. население	0,09	
Лекари специалисти на 1000 души население	0,08	
Общопрактикуващи лекари на 1000 д. население	0,00	

4.1. Влияние на индекса за социално-икономическо развитие върху общия брой дела

За да се оцени влиянието на индекса на социално-икономическо развитие върху броя дела, извън влиянието на броя население, може да се разгледа променливата „брой дела на 1000 човека“, която неутрализира ефекта на големината на населението на ниво район.

При еднофакторен линеен регресионен анализ със зависима променлива „брой дела на 1000 човека“ и независима променлива (фактор) – „ниво на социално-икономическо развитие (индекс)“, се наблюдава статистически значим ефект на индекса върху броя дела на 1000 човека: $F(1, 110) = 10,085$, $p < 0.01$

Коригираният коефициент на детерминация (adjusted R square) в този случай е равен на 0,076 или 7,6% от разсейването в броя дела на 1000 човека може да се обясни от социално-икономическото развитие на района (представено чрез изчисления индекс).

Този анализ показва, че **социално-икономическото развитие има влияние върху общия брой на делата, но това влияние не може да се изследва адекватно на ниво районен съд**, поради малкия брой наблюдения (data points) – само 112¹⁵ и

¹⁵ Район София е изключен от анализа поради неговите силно отклоняващи се стойности.

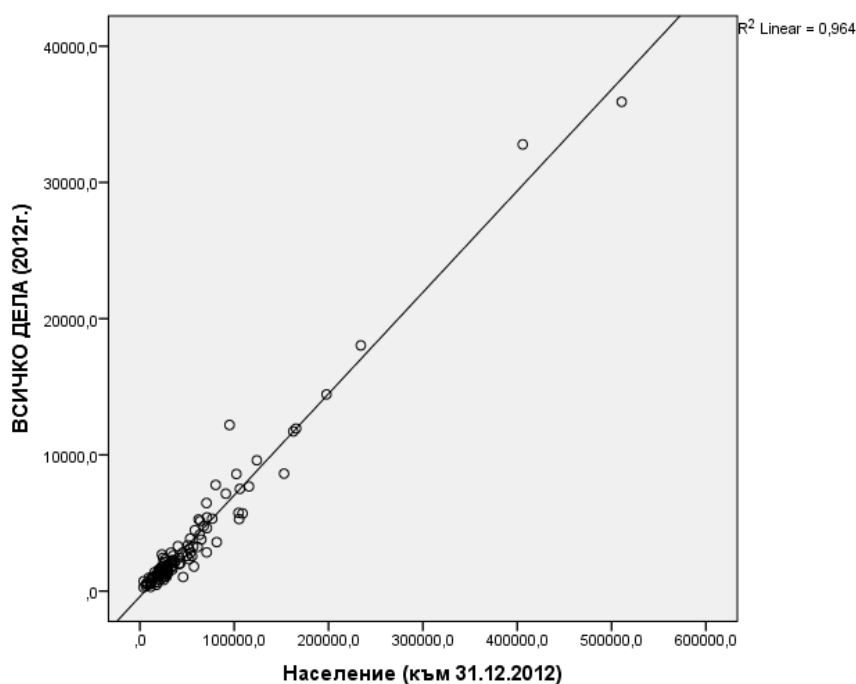
поради много силното влияние на фактора „население“ (и свързаните с него фактори) на това равнище на анализ.

Напълно възможно е влиянието на различните фактори, които обуславят броя на делата на ниво община или дори на ниво населено място, да се неутрализират взаимно, когато се разглеждат обобщени стойности на ниво районен съд. В този смисъл, един **бъдещ анализ на натовареността на съдебната система трябва да позволява данните за нейната дейност да се разглеждат и на по-ниско ниво – минимум община, а по възможност – населено място**. Това изисква промяна на съществуващите към момента процедури за събиране и агрегиране на т.нар. „съдебна статистика“, вкл. разработване на индикатори позволяващи регистрация на информация за делата в съдебната система, свързани с местоположението на засегнатите страни.

4.2. Функционална зависимост между брой население, индекс за социално-икономическо развитие и общ брой дела на ниво районен съд

Както беше отбелязано по-горе, свързаността (корелацията) между фактора население и други фактори не позволяват включването на някои фактори (като например площ, брой фирми, гъстота на населението и др.) в регресионния модел, тъй като са силно свързани с фактора Население.

При анализ на типа функционална зависимост (curve estimation) между броя дела и населението в района, беше установено, че линейната функция обяснява най-точно взаимовръзката между двете променливи – **зависимостта между общия брой дела и населението е линейна**.

Многофакторен линеен регресионен анализ със зависима променлива „Общ брой дела“ и фактори „Население“ и „Индекс на социално-икономическо развитие“ показва огромното влияние на фактора Население: $r = 0,982$; коригираният коефициент на детерминация – 0,963 (или 96,3% от разсейването на броя дела се обяснява от разликите в населението между районите). Влиянието на втория фактор (индекс на социално-икономическо развитие) е статистически значимо – $p < 0,01$, но промяната в коефициента на детерминация е само 0,002 или 0,2%.

На практика това означава, че добавянето на индекса към регресионния модел, макар и увеличаващо значимо силата на модела, променя обясненото разсейване от 96,3% на 96,5%, което може да се тълкува като незначителна промяна.

Функционалната зависимост между броя дела и населението в комбинация с индекса може да се представи чрез формулата:

$$\text{БД (Население, Индекс)} = 0.072 * \text{Население} + 1929,9 * \text{СИРИндекс} - 1767,5$$

Въпреки високите стойности на коефициента на детерминация за този модел, горната формула не позволява напълно точното предсказване на броя на делата на ниво районен съд.

Районен съд	Прогнозна стойност на база население и индекс	Реален общ брой на делата за 2012 г.	Разлика	Относителна разлика (разлика /брой дела), %
Несебър	2704	1036	-1668	161,0%
Варна	3666	1807	-1859	102,9%
Бургас	4910	2840	-2070	72,9%
Благоевград	1378	823	-555	67,4%
Стара Загора	1735	1047	-688	65,7%
Русе	5786	3598	-2188	60,8%
Пловдив	1333	834	-499	59,8%
Габрово	974	635	-339	53,4%
Велико Търново	1769	1238	-531	42,9%
Добрич	1891	1335	-556	41,6%
Костинброд	7404	5286	-2118	40,1%
Перник	3277	2341	-936	40,0%
Царево	3580	2576	-1004	39,0%
Петрич	628	457	-171	37,4%
Шумен	2698	1971	-727	36,9%
Хасково	1414	1037	-377	36,4%
Разград	7677	5701	-1976	34,7%
Поморие	7526	5743	-1783	31,0%
Плевен	4242	3247	-995	30,6%
Враца	2071	1587	-484	30,5%

Смолян	3643	2812	-831	29,6%
Козлодуй	717	561	-156	27,8%
Сливница	2578	2042	-536	26,2%
Асеновград	1567	1248	-319	25,6%
Балчик	10777	8626	-2151	24,9%
Чепеларе	1964	1588	-376	23,7%
Троян	4679	3787	-892	23,6%
Трявна	2191	1844	-347	18,8%
Елин Пелин	3862	3275	-587	17,9%
Димитровград	3645	3099	-546	17,6%
Сливен	2547	2215	-332	15,0%
Етрополе	2956	2582	-374	14,5%
Свиленград	1744	1526	-218	14,3%
Севлиево	3224	2825	-399	14,1%
Ботевград	1386	1215	-171	14,1%
Самоков	1815	1638	-177	10,8%
Пирдоп	1901	1720	-181	10,5%
Ямбол	1296	1178	-118	10,0%
Горна Оряховица	8408	7682	-726	9,5%
Казанлък	1963	1814	-149	8,2%
Карлово	2211	2046	-165	8,1%
Каварна	1533	1426	-107	7,5%
Сандански	4959	4630	-329	7,1%
Гоце Делчев	1266	1189	-77	6,5%
Кърджали	2410	2277	-133	5,8%
Раднево	4373	4142	-231	5,6%
Силистра	2207	2112	-95	4,5%
Монтана	3487	3375	-112	3,3%
Търговище	36928	35919	-1009	2,8%
Разлог	1503	1466	-37	2,5%
Видин	7630	7499	-131	1,7%
Ловеч	11918	11721	-197	1,7%
Пазарджик	1688	1668	-20	1,2%
Кюстендил	3864	3845	-19	0,5%
Панагюрище	5333	5310	-23	0,4%
Мадан	14451	14443	-8	0,1%
Дупница	11911	11935	24	-0,2%
Своге	2401	2443	42	-1,7%
Дряново	4663	4764	101	-2,1%
Дулово	722	738	16	-2,2%
Пещера	1381	1438	57	-4,0%
Ихтиман	2147	2241	94	-4,2%
Свищов	17252	18037	785	-4,4%
Кубрат	6766	7151	385	-5,4%
Левски	1211	1285	74	-5,8%
Гълъбово	1499	1633	134	-8,2%

Исперих	2391	2606	215	-8,3%
Харманли	8804	9603	799	-8,3%
Девин	4710	5150	440	-8,5%
Златоград	4897	5416	519	-9,6%
Велинград	29617	32790	3173	-9,7%
Мездра	1413	1571	158	-10,1%
Попово	3975	4466	491	-11,0%
Елхово	1596	1811	215	-11,9%
Първомай	1235	1411	176	-12,5%
Червен бряг	7451	8595	1144	-13,3%
Тутракан	1364	1595	231	-14,5%
Павликени	2289	2693	404	-15,0%
Карнобат	2763	3294	531	-16,1%
Айтос	1777	2124	347	-16,3%
Генерал Тошево	1148	1379	231	-16,8%
Нова Загора	1388	1699	311	-18,3%
Средец	1590	1958	368	-18,8%
Берковица	4253	5266	1013	-19,2%
Елена	888	1108	220	-19,9%
Нови Пазар	2228	2815	587	-20,9%
Бяла	453	581	128	-22,0%
Луковит	472	627	155	-24,7%
Оряхово	4826	6466	1640	-25,4%
Тетевен	5742	7796	2054	-26,3%
Девня	748	1024	276	-27,0%
Радомир	1321	1876	555	-29,6%
Чирпан	1540	2348	808	-34,4%
Ивайловград	997	1527	530	-34,7%
Бяла Слатина	797	1265	468	-37,0%
Кнежа	616	1012	396	-39,1%
Момчилград	578	1011	433	-42,8%
Провадия	647	1144	497	-43,4%
Тополовград	6883	12192	5309	-43,5%
Велики Преслав	576	1074	498	-46,4%
Крумовград	472	887	415	-46,8%
Лом	1226	2443	1217	-49,8%
Тервел	575	1250	675	-54,0%
Брезник	416	967	551	-57,0%
Малко Търново	443	1048	605	-57,7%
Омуртаг	179	495	316	-63,8%
Котел	-16	296	312	-105,4%
Ардино	-89	366	455	-124,3%
Никопол	-213	526	739	-140,5%
Трън	-563	732	1295	-176,9%
Белоградчик	-421	482	903	-187,3%
Кула	-471	278	749	-269,4%

По точни прогнози за броя на делата могат да се получат на база времеви редове с поне пет или повече времеви точки за всеки район (промяна на общия брой дела за района във времето), или чрез по-точно моделиране на причинно-следствените връзки между брой дела и фактори на по-ниско ниво като напр. община или дори населено място.

4.3. Други фактори, обуславящи общия брой дела на ниво районен съд

В предишната точка беше споменато, че влиянието на Индекса за социално-икономическо развитие на това ниво на анализ е много слабо (макар и статистически значимо) на фона на влиянието на фактора Население.

Също така високата корелация между много от факторите (както между население и други свързани фактори, така и между Индекса за социално-икономическо развитие и негови компонентни фактори) не позволява едновременното включване на много от наличните социално-икономически фактори в единен многофакторен регресионен анализ.

Все пак остава отворен въпросът дали съществуват други фактори, независими от фактора Население, които са определящи за общия брой дела.

За да отговорим на този въпрос, бе направен постъпков многофакторен линеен регресионен анализ, който изведе брой на кметствата като друг фактор, който оказва значимо въздействие върху броя на делата. (добавянето на фактора води до повишаване от 0.01 в коефициента на детерминация или 1% от обясненото разсейване). Друг фактор, който не е високо корелиран с Население и има статистически значим ефект върху общия брой дела е „Процент от населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд“. При модел на регресия, съставен от горните три фактора, Индексът за социално-икономическо развитие, както и други фактори, не допринасят статистически значимо към подобряване на модела.

Би могло да се заключи, че от наличните социални и икономически фактори на ниво районен съд, оптималният регресионен модел за общия брой дела е съставен от факторите Население, Брой кметства и Дял на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд.

Таблицата по-долу показва, че макар да има статистически значима корелация между населението и брой кметства, както и между населението и дял на население, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд, коефициентът на Пирсън не надхвърля 0,7 – това позволява трите фактора да се използват в общ регресионен модел. Между фактора брой кметства и дял

на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд, не се наблюдава корелация.

	Население (към 31.12.2012)	Брой кметства	Дял на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд
Население (към 31.12.2012)	-	0,556	0,388
Брой кметства	0,556	-	-0,082
Дял на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд	0,388	-0,082	-

Както е видно в таблицата по-долу, добавянето на Брой кметства към модела увеличава неговата обяснителна сила с $0,01 - F_{\text{промяна}}(1, 109) = 42,84; p < 0.001$, а допълнителното добавяне на фактора „Дял на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд“ увеличава обяснителната сила на модела с $0,001 - F_{\text{промяна}}(1, 108) = 6,36; p < 0.05$

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Change Statistics		
				R Square Change	F Change	Sig. F Change
Стъпка 1: Население (към 31.12.2012)	,982	,964	,963	,964	2907,28	,000
Стъпка 2: Население (към 31.12.2012) и Брой кметства	,987	,974	,973	,010	42,84	,000
Стъпка 3: Население (към 31.12.2012), Брой кметства и Дял на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд	,988	,975	,975	,001	6,36	,013

4.4. Фактори, свързани с общия брой дела, при премахване влиянието на фактора Население

Един начин да се неутрализира силното влияние на фактора Население, при изследване на корелатите на променливата „Общ брой дела“ е да се разглежда променливата „Общ брой дела на 1000 души“.

При използване на тази променлива (общ брой дела на 1000 души) в регресионен анализ, се вижда ясно влиянието на Брой кметства и Дял на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд – двата фактора заедно обясняват 26% от разсейването (коефициентът на детерминация е 0,259; $p < 0,001$). Това обаче са единствените, от изследваните фактори, които допринасят към общ модел¹⁶.

4.5. Моделиране на общия брой граждански и общия брой наказателни дела

При общия брой на гражданските дела основният фактор, обясняващ дисперсията (разсейването) в бройките на ниво регионален съд, отново е Население (коефициент на детерминация = 0,95). Като други фактори отново изпъкват Брой кметства, както и Гъстота на населението и Брой фирми регистрирани по ДДС. Последните два фактора обаче са високо корелирани с фактора Население и трябва да бъдат изключени от модела. След тази корекция, основните фактори, които водят до значима разлика в обясненото разсейване, остават Население и Брой кметства (сумарно двата фактора обясняват 96.5% от разсейването в общия брой граждански дела на ниво регионален съд)

При премахване влиянието на фактора Население и използване на зависимата променлива „Общ брой на гражданските дела на 1000 души“, факторите, които оказват основно влияние отново (както и при общия брой дела) са Брой кметства и Дял на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд – в този случай коефициентът на детерминация на регресионния модел с тези два фактора е 0,229

При броя на наказателните дела се наблюдават сходни зависимости като описаните по-горе. Като допълнителен фактор излиза делът на хората с висше образование, което може да се дължи на доста високата му корелация с Население ($r = 0,65$).

4.6. Функционална зависимост между брой население, индекс за социално-икономическо развитие и действителна натовареност на ниво районен съд

---

¹⁶ Влиянието на Индекса на социално-икономическо развитие върху броя дела на 1000 души е статистически значимо при еднофакторна линейна регресия, но Индексът не допринася значимо към общ регресионен модел, включващ факторите Брой кметства и Дял на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд. Причината за това може да дължи на сравнително високата корелация между Дял на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд и Индекса на социално-икономическо развитие ($r = 0,568$)

Многофакторен линеен регресионен анализ със зависима променлива „Действителна натовареност общо“ и фактори „Население“ и „Индекс на социално-икономическо развитие“ показват значимо влияние на фактора Население, което обаче е доста по-слабо отколкото при броя дела : $r = 0,543$; коригираният коефициент на детерминация – 0,288 (или 28,8% от разсейването при общата действителна натовареност се обяснява от разликите в населението между районите). Влиянието на втория главен изследван фактор (индекс на социално-икономическо развитие) е статистически значимо – $p < 0,05$, и промяната в коефициента на детерминация е 0,032 – $F_{\text{промяна}}(1,109) = 5,108$; $p = 0,026$

Добавянето на индекса към регресионния модел увеличава значимо силата на модела и променя обясненото разсейване при действителната натовареност от 28,8% на 31,4%. **Както е видно от горните стойности, общият модел не обяснява толкова добре натовареността, както модела за общия брой дела. Това е индикатор за наличието и на други „скрити“ фактори, които обуславят натовареността.**

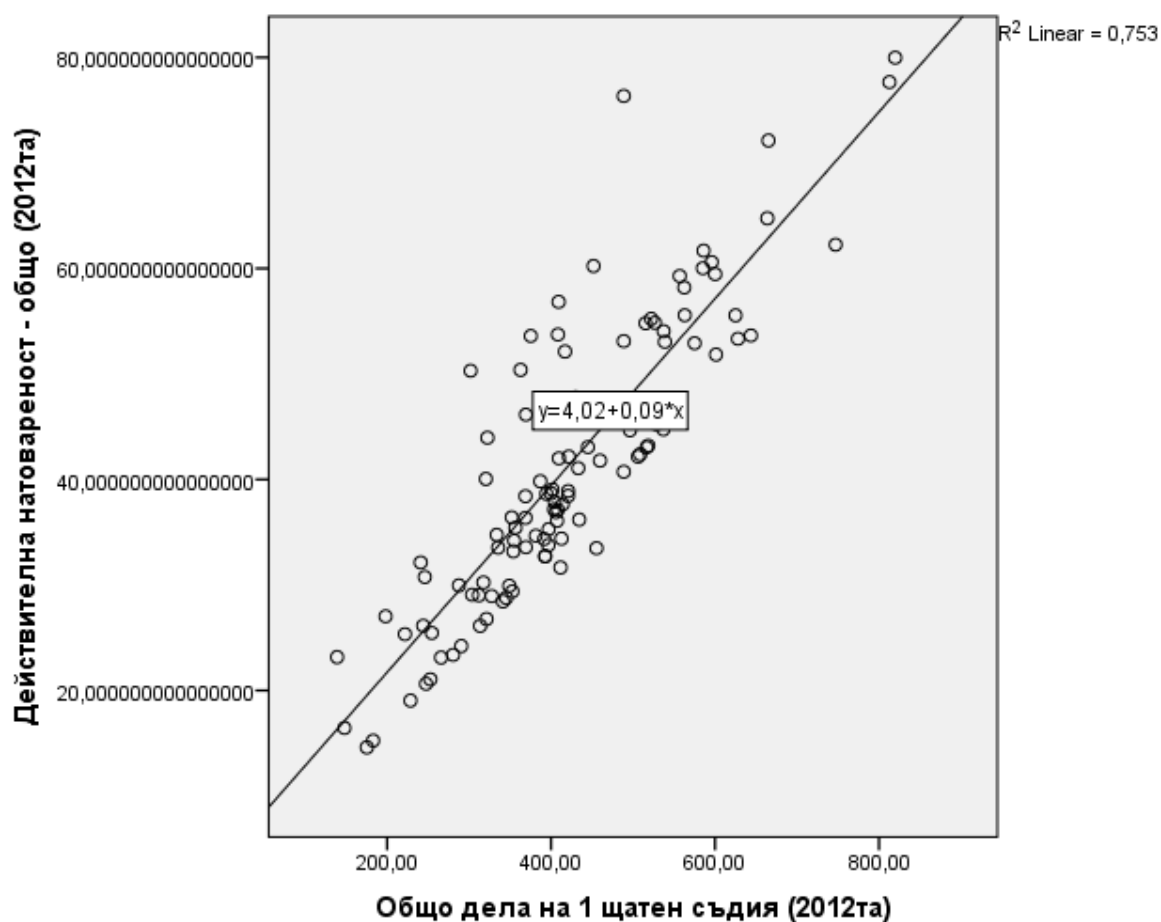
При постъпкова многомерна линейна регресия беше установено, че факторът Гъстота на населението, който е високо корелиран с Население ($r=0.8$) обяснява по-добре разсейването при действителната натовареност (коефициент на детерминация - $R^2=0,35$), отколкото фактора Население. Комбинацията от факторите Гъстота на населението и Площ формират един от най-успешните модели, който обяснява 40% от разсейването (коефициент на детерминация = 0,4). И при двата фактора връзката е правопрпорционална – **при увеличаване на гъстотата на население и при увеличаване на площта, се увеличава и натовареността.**

Високата корелация между общ брой дела, население, гъстота на населението и площ прави много трудна интерпретацията на тези резултати и търсенето на причинно-следствени връзки. **Сравнително ниският коефициент на детерминация, който може да бъде постигнат с изследваните променливи, говори за допълнителни причини, които не са включени сред изследваните социални и икономически фактори.**

Противно на интуицията, променливите свързани с брой дела (независимо от какъв тип) не се корелират по-добре с Действителната натовареност, най-вероятно поради разликите в броя на съдиите, натоварени със съответния брой дела. За да тества експлицитно тази взаимовръзка, беше създадена променливата „общо дела на един щатен съдия“.

Най-висока корелация на действителната натовареност се получава с фактора „Общо дела на един щатен съдия“. Това говори, че **въпреки различния характер и трудност на делата, бройката дела на щатен съдия остава най-точния корелат на действителната натовареност, който обяснява 75% от разсейването в натовареността.**

На долната графика е видна силната линейна зависимост между общия брой дела на щатен съдия и действителната натовареност. Може да се отбележи и най-видимото отклонение от тази зависимост, което е районен съд Провадия – там общият брой дела на съдия е 489 – малко над средното за районните съдилища, но действителната натовареност е една от най-високите – 76,3 или третата най-висока за всички районни съдилища (ако не се брои София).

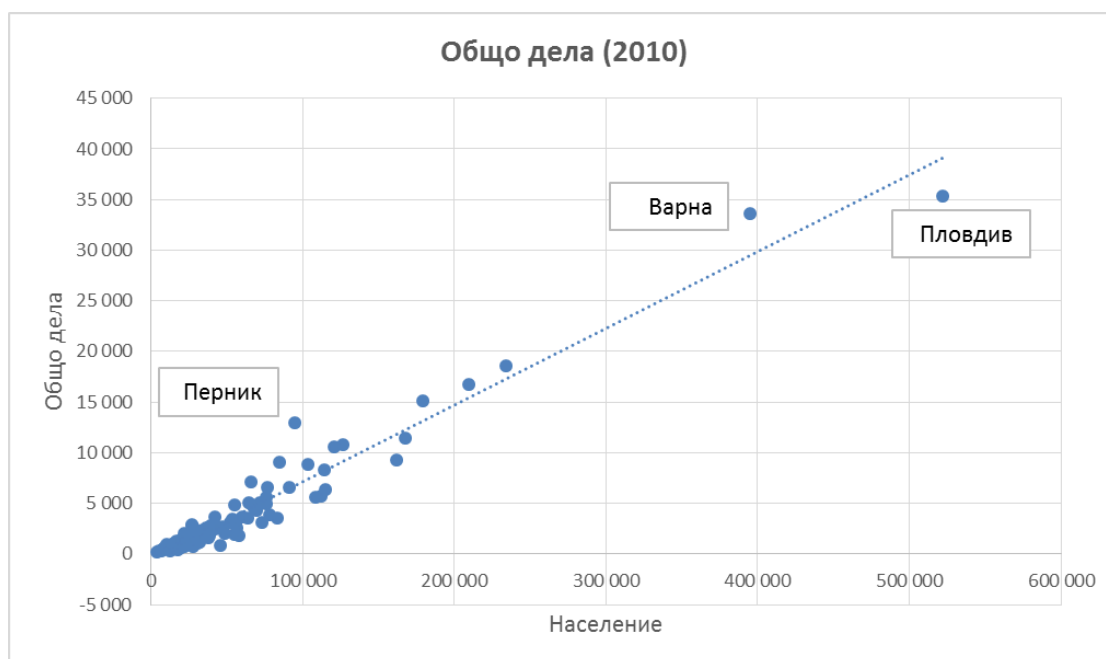

5. Основни заключения от анализа на функционалните зависимости между социално-икономически фактори и фактори за натовареността на съдебната система

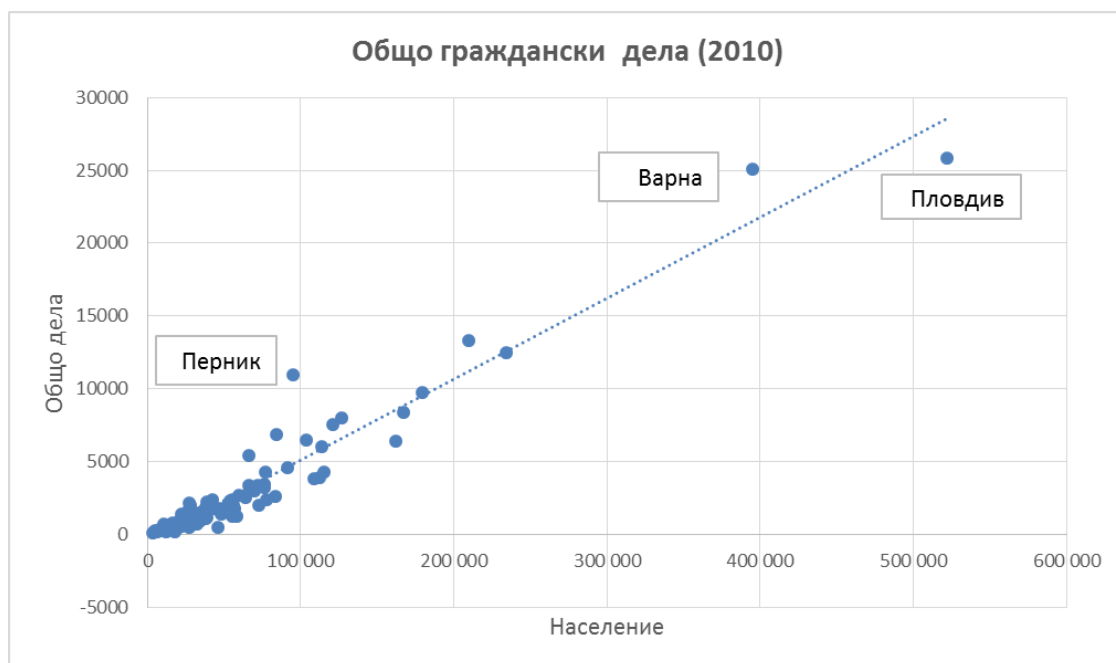
В резултат на направените статистически анализи, описани в предходната част на анализа, бяха установени няколко функционални зависимости между ключови социално-икономически фактори и фактори за натовареността на съдебната система.

Първо, анализът установи, че **зависимостта между общия брой дела и населението е линейна, т.е.** линейната функция обяснява най-точно взаимовръзката между тези две променливи. Прилагането на тази функция по отношение на двете променливи за всяка от трите години, за които има данни (2010 – 2012), дава възможност да се направят две заключения. Първо, този модел се потвърждава за всяка от трите години по отношение както на общия брой дела, така и за общия брой граждански и общия брой наказателни дела. Леки отклонения от модела се наблюдават при някои отделни РС най-вече по отношение на наказателните дела, но с едно изключение, те са несъществени. Второ, от всички РС в страната, единствено РС Перник се отклонява значимо от общия модел – най-вече за 2010 и 2012 г., което предполага съществуването на други фактори, които оказват по-силно влияние в неговия случай. Това могат да бъдат както фактори, външни на съдебната система, но невключени в анализа, така и фактори засягащи или произлизащи пряко от дейността на този районен съд. (виж Фигура 3, Фигура 4 и Фигура 5 по-долу и Приложение 1 – Фигура 6 до Фигура 11)

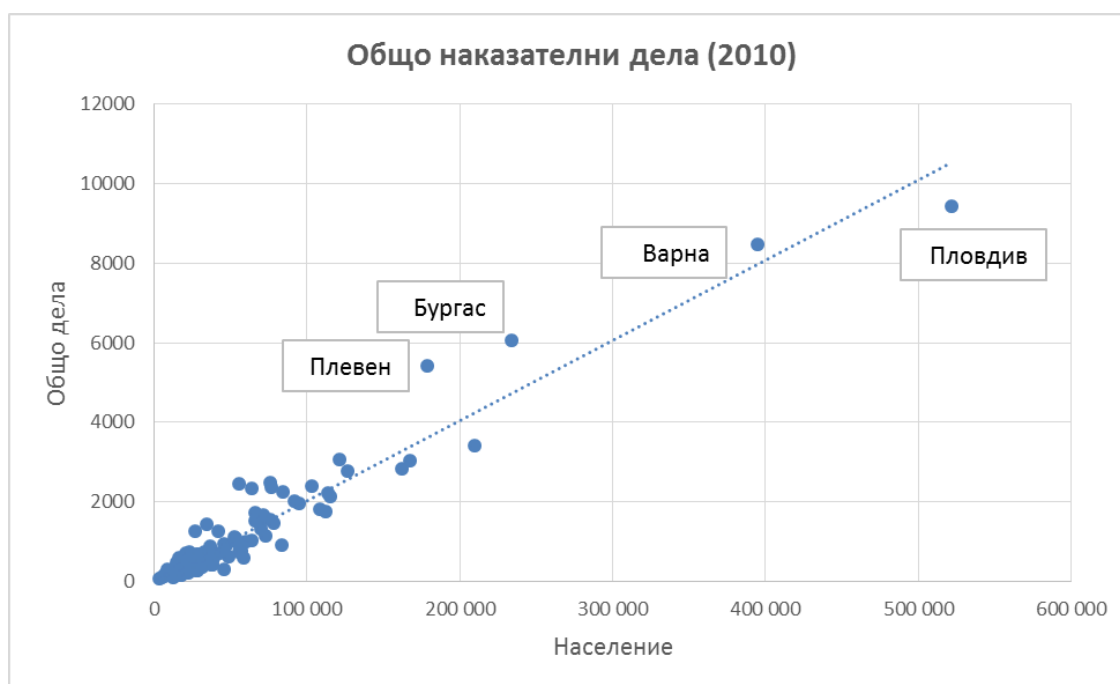
Фигура 3

Фигура 4

Фигура 5

Второ, за наличните социално-икономически фактори на ниво районен съд, **оптималният модел, който обяснява най-добре общия брой дела и може да се използва и за прогнозиране, е съставен от факторите „общ брой население“, „брой кметства в юрисдикцията на съответния РС“ и „дял на населението, което живее в населено място на районен, окръжен или апелативен съд“.** Поради високата корелация на първите два фактора, направеният по-горе анализ не

включва данни за брой кметства, като те са представени само в пълния вариант на таблицата с данни за използваните в анализа социално-икономически фактори, предоставена на Възложителя в електронен формат (вж. Приложение 2)

Трето, за разлика от обяснителния модел за общия брой дела, вкл. и за общия брой граждански и наказателни дела, направените статистически анализи показват, че **моделът, обясняващ най-добре натовареността (действителна натовареност) включва факторите „гъстота на населението“, „площ на географския район в юрисдикцията на съответния РС“ (измерена в квадратни километри) и разработения за целите на настоящия анализ обобщен индекс на социално-икономическото развитие.** Въпреки че „гъстота на населението“ има висока степен на корелация с фактора „общ брой на населението“, използването на фактора „гъстота“ вместо население, води до по-добро обяснение на натовареността. При първите два фактора – „гъстота на населението“ и „площ“ връзката с фактора „действителна натовареност“ е правопропорционална, т.е. при увеличаване на гъстотата на населението или при увеличаване на площта, се увеличава и действителната натовареност. Добавянето на третия фактор (изчисленият индекс на социално-икономическо развитие) към модела, увеличава значително неговата обяснителна сила. Въпреки това, този модел не обяснява толкова добре натовареността, както модела с два фактора, обясняващ общия брой дела. Това означава, че **действителната натовареност се определя и от други фактори, които не са включени сред изследваните социално-икономически фактори в настоящия анализ.**

Четвърто, осъществените статистически анализи отхвърлиха първоначалната хипотеза, че променливите за брой дела по групи съгласно класификацията предоставена от ВСС, ще имат силна връзка (корелация) с фактора „действителна натовареност“. Анализите показаха, че такава корелация има, но тя е много слаба и не може да се ползва за създаване на обяснителен модел. В търсене на възможна причина, беше тествана хипотезата, че този резултат се дължи вероятно на разликите в броя на съдиите, работили реално по дела на съответния РС в сравнение с броя съдии по щат. За да се тества експлицитно тази вторична хипотеза, бе създадена променлива „общо дела на един щатен съдия“, която да „нормализира“ натовареността на щатните съдии, т.е. да позволи да се сравнява натовареността независимо от броя щатни съдии (големината) на съответния РС. Тази вторична хипотеза бе потвърдена, което означава, че въпреки различния характер и трудност на делата, брой дела на щатен съдия има най-силна корелация с действителната натовареност и обяснява 75% от

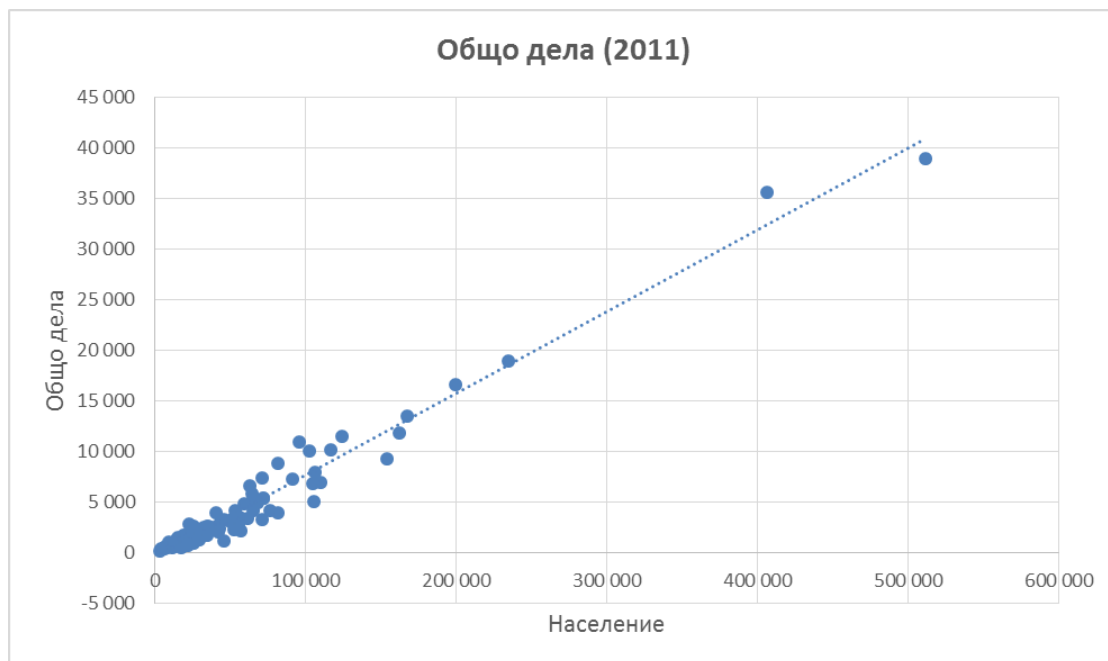
натовареността. С други думи, **брой дела на щатен съдия¹⁷** е променлива, която **дава по-добро обяснение, както и възможност за прогнозиране на действителната натовареност**, в сравнение с оригиналните променливи за брой дела по групи, фигуриращи в съдебната статистика, изготвяна от ВСС.

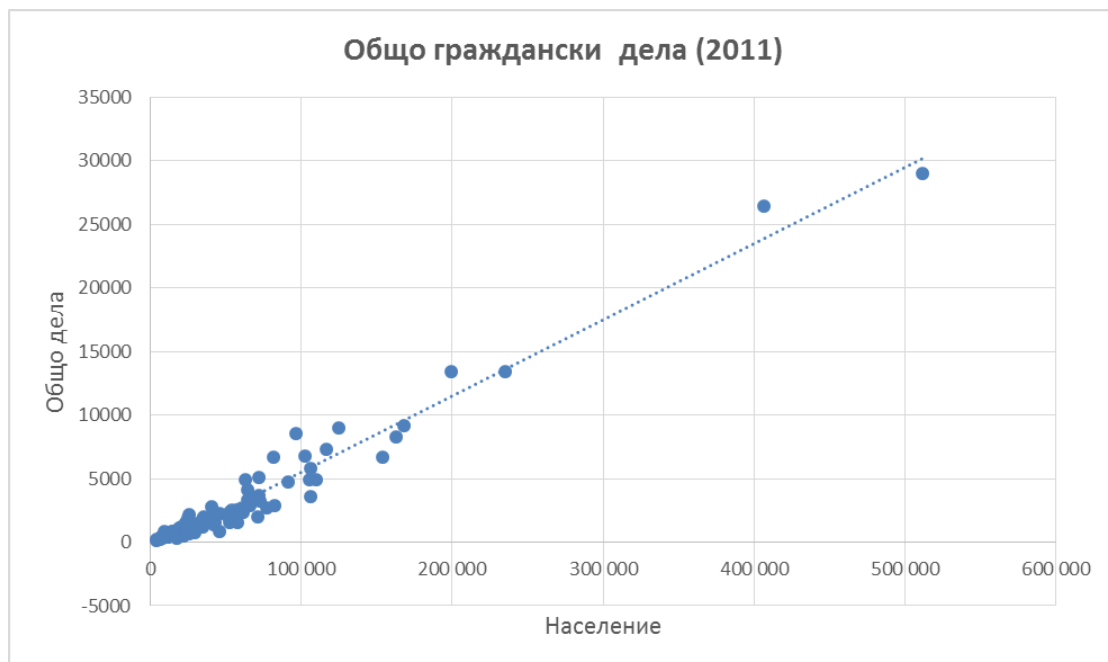
¹⁷ При статистическите анализи бяха тествани както „общ брой дела“, така и някои от най-големите групи дела като „общ брой граждански“, „общ брой наказателни“, „дела по чл.410 и чл.417 ГПК“.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

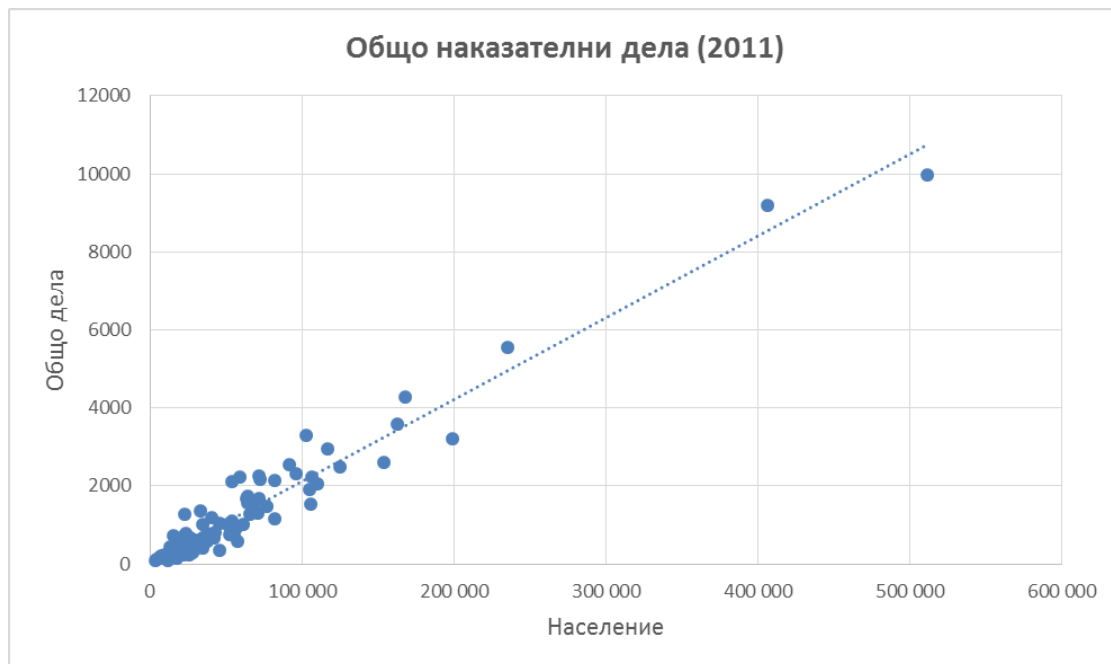
Фигура 6

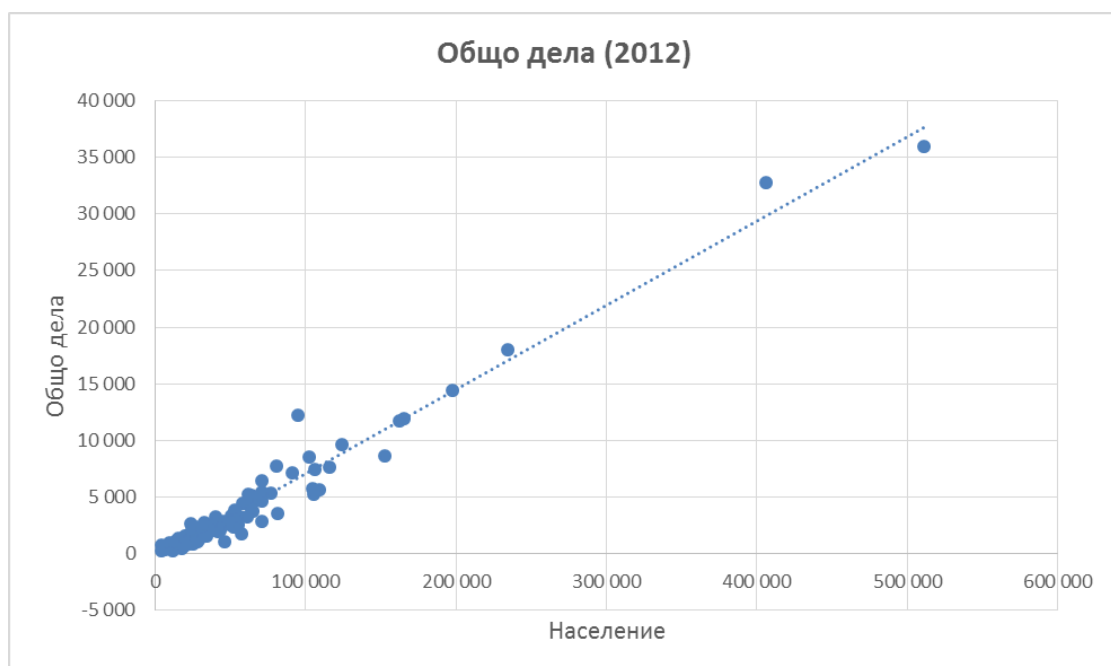
Фигура 7

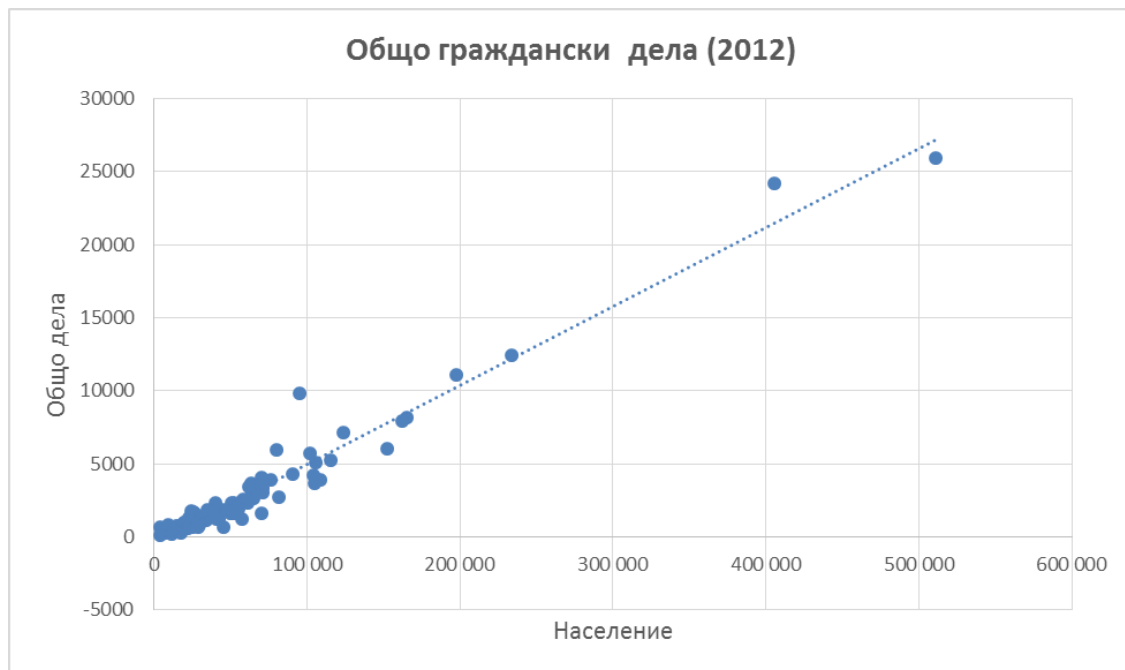
Фигура 8

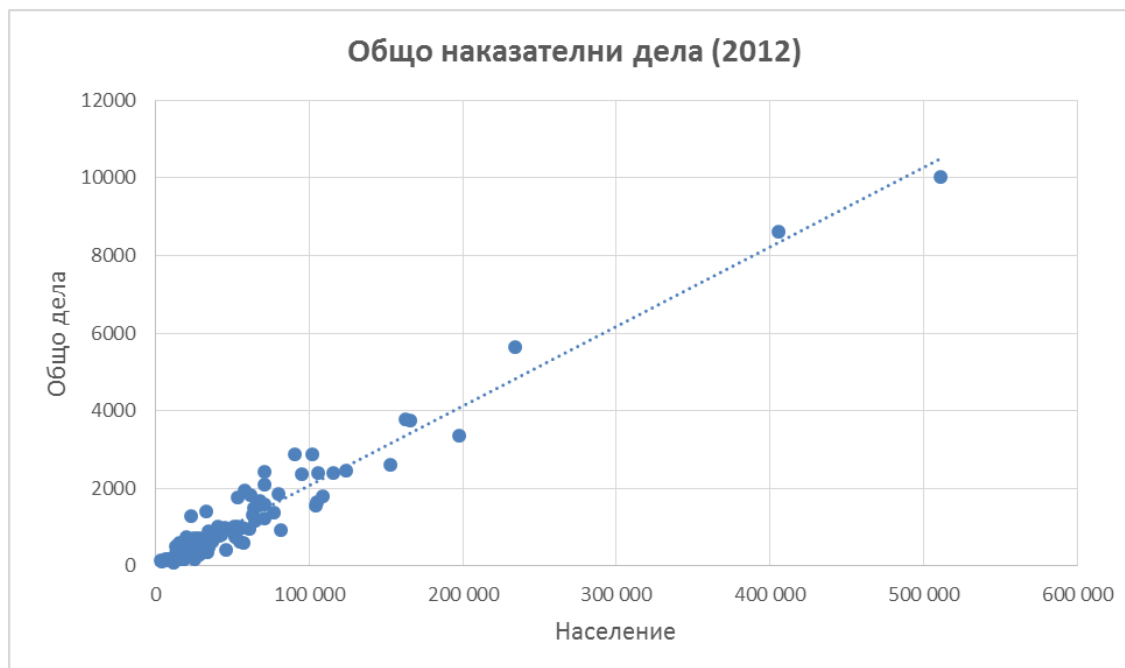
Фигура 9

Фигура 10

Фигура 11

ПРИЛОЖЕНИЕ 2. Таблица с използваните в анализа социално-икономически фактори

Приложен отделен файл с електронна таблица (в Excel формат).